

JUHLAJULKAISU

**SUOMALAINEN
LAKIMIESYHDISTYS**

1898 · 22/10 · 1948

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

TOIMITUSKUNTA:

AARNE REKOLA

V. MERIKOSKI

TAUNO TIRKKONEN

ILMARI MELANDER

TYRVÄÄN KIRJAPAINO OY - VAMMALA 1948

ISSN 0356-7222

ISBN 978-951-855-702-2 (PDF)

A. K. Ikkala

Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen 50-vuotistaipaleelta

Vaikka meidän on juridisen henkilön käsitettä analysoidessamme jätettävä syrjään tuollaiseen henkilöön kunakin ajankohtana vaikuttava inhimillinen panos, on kuitenkin tähdennettävä, että juridisenkin henkilön tosiasiallisen elämän luo ihminen toiminnallaan. Sellaisenkin oikeushenkilön kuin rekisteröidyn aatteellisen yhdistyksen elämä kutoutuu sen piirissä kulloinkin työskentelevien yksilöitten työstä ja toiminnasta. Yksilöt uhraavat työtä ja näkevät vaivaa yhdistyksen hyväksi, kuka enemmän kuka vähemmän ja kukin oman aikansa, sekä poistuvat tai loitontuvat vuorollaan jättäen toisten yksilöitten tehtäväksi heidän jälkeensä jatkaa työskentelyä yhdistyksen työsaroilla. Näin sukupolvi sukupolvelta toimii samat tarkoitukset päämääränään, rakentaen kerros kerrokselta yhteistä rakennusta, jonka sivulliset näkevät silmäinsä edessä, vaikka ehkä eivät sillä hetkellä tule ajatelleeksi, miten monen yksityisen henkilön työtä se on. Menneinä vuosikymmeninä ovat Suomalaisen lakimiesyhdistyksenkin rakentaneet sen jäsenet lisäten siihen kappaleen kerrallaan ja siten kehittäneet sellaisen voimakkaan tieteellisen järjestön, jollaisena yhdistyksemme meidän päivinäamme keskuudessamme vaikuttaa. Sen nyt sivuuttaessa elämänsä taipaleella 50-vuotisen rajan tarjoutuu otollinen aihe luoda katsaus taaksepäin, niihin vaiheisiin, joiden kautta yhdistys syntyessään ja kasvaessaan on kulkenut, samalla palauttaaksemme mieliin, kutka miehet ovat olleet sen rakentamisessa mukana, ja todetaksemme kiitollisuuden velkamme heille.

Synty ja alkutaival.

Yhdistyksen syntymisvuonna 1898 ei maassamme voimassa olevien säännösten mukaan saanut perustaa uusia yhdistyksiä hankkimatta siihen esivallalta lupaa, jollainen annettiin yhdistyksen sääntöjen vahvistuksella. Vahvistus vaadittiin kaikkien yhdistysten säännöille, sellaistenkin, joita ei ollut tarkoitettukaan luoda oikeuskelpoisiksi. Silloiset vallassaolijat katsoivat karsain silmin yhdistykseen yleensä ja olivat vastahakoisia suostumaan uusien sellaisten perustamiseen. Ei näin ollen voinut olla vuonna 1898 mitään toiveita saada esivallalta vahvistusta uuden suomalaisen lakimiesyhdistyksen säännöille, minkä vuoksi ne 17 lakimestä, jotka mainittuna vuonna lokakuun 22 päivänä kokoontuivat yhteen aikaansaadakseen suomalaisuuden merkeissä toimivan lakimiesten yhdistyksen, tyytyivät muodostamaan vain »aivan yksityisen seuran», kuten Lakimies-lehdessä vuonna 1905 luonnehditaan, siis jonkinlaisen toveriseuran, jolla oli merkitystä yksistään sen omille jäsenille ja josta ei tullut oikeushenkilöä. Seuran tätä luonnetta kuvastaa sille annettu nimikin »Suomenmielisten juristien klubi». Maassamme toimi mainittuna aikana jo vuonna 1862 virallisestikin perustettu Suomen Lainopillinen Yhdistys (Juridiska Föreningen i Finland), mutta sen toiminnassa oli ruotsinkieli vallitsevana eikä se tietenkään voinut ottaa ajaakseen suomenkielisen lainopillisen sivistyksen edistämistä ja kehittämistä. Tälle tehtävälle omistautui tuo uusi seura. Ensimmäisinä sen perustajien joukossa olivat K. J. Ståhlberg ja P. E. Svinhufvud, jotka molemmat myöhemmin tulivat isänmaan hyväksi suorittamaan tavallista raskaamman päivätyön, toimien kumpikin ankeina aikoina tasavallan presidentin korkealla mutta vastuullisella paikalla. Muut perustajajäsenet olivat Ano Caselius, Eemil Wallin, Santeri Saari-nen, Johannes Peltonen, Ilmari Blomstedt (sittemmin Jalas), Max Schulman, Wilhelm Blåfield, Vilho Selin (sittemmin Selinheimo), E. W. Waldén, E. W. Pettersson, Vilho Luukkonen, Ivar Groundstroem, Wilh. Witikala, Kaarlo Ignatius ja T. Järnefelt.

Nykypolvella on Suomenmielisten juristien klubin työskentelystä ja toiminnasta vain niukkoja tietoja, sillä ani harvoja kirjallisia todistuskappaleita siltä ajalta on meille saakka säilynyt; tuskinpa sellaisia silloisissa oloissa kovin viljalti laadittiinkaan. Tietomme noilta jo kaukaisilta ajoilta

rajoittuvat edelleenkin siihen, mitä oikeussihteeri Lauri Ailio ja varatuomari Lauri Borenius ovat kertoneet yhdistyksen 30-vuotista ja 40-vuotista toimintaa koskevissa katsauksissaan Lakimiehen vuosikerroissa 1928 s. 209 ss ja 1938 s. 305 ss., joihin täten viitattakoon.

Suomen valtiollisissa oloissa tapahtui suurlakon aikana marraskuun 4 päivänä 1905 julkaistun ns. marraskuun manifestin seurauksena lupaava käänne valoisampia aikoja kohti. Manifestissa annettiin senaatin tehtäväksi valmistaa ehdotus perustuslainsäännöksi, jotka turvasivat maan kansalaisille mm. yhdistymisvapauden. Synkkien pilvien poliittiselta taivaalta kaikotessa näin poispäin ja mahdollisuuksien yhdistysten perustamiseen vastaavasti parantuessa Suomenmielisten juristien klubikaan ei vitkastellut vakauttaa asemaansa virallisesti, varsinkaan kun seuran siihen asti saama kannatus sisälsi lupauksia toiminnan jatkuvasta menestymisestä ja edelleen kehittymisestä. Saman marraskuun 24 päivänä pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin klubille uudet säännöt, joissa yhdistyksen nimeksi omaksuttiin Suomalainen lakimiesten yhdistys. Senaatin vahvistettua säännöt seuranneen tammikuun 29 päivänä, pidettiin perustava kokous maaliskuun 15 päivänä 1906. Näistä ajoista lähtien on yhdistys ollut luettava juridiseksi henkilöksi, joka sellaisena on omistanut omaisuutta ja vastannut sitoumuksistaan. Toimintansa, joka siihen asti oli suuntautunut pääasiallisesti sisäänpäin, yhdistyksen omaan keskuuteen, saattoi yhdistys nyt laajentaa uloskinpäin ja uusin toimintamuodoin pyrkiä entistä tehokkaammin tarkoituseriensä toteuttamiseen.

Huolimatta siitä, että Suomalainen lakimiesten yhdistys äsken kuvatuin tavoin oikeushenkilönä astui vuoden 1906 alussa julkisuuteen, on tunte-muksemme yhdistyksen vaiheista eritoten ensimmäisiltä 1905 vuoden jälkeisiltä vuosilta vajanainen ja aukollinen. Osa niistä kirjallisista asiakirjoista, joita noina aikoina yhdistyksen toiminnan ja työskentelyn johdosta oli syntynyt, on päässyt hukkaantumaan eikä siis enää ole käytettävänämmä. Edellä mainitut Lakimiehen vuosien 1928 ja 1938 vuosikerroissa julkaistut selostukset yhdistyksen vaiheista ovat olojen pakosta jääneet puheena olevien vuosien osalta epätäydellisiksi eikä niissä olevia aukkoja ole kyetty jälkeensä peittämään.

A. K. Ikkala

Kokouksista.

Sekä vuonna 1905 hyväksytyjen että myöhempienkin sääntöjensä mukaan yhdistyksen oli pidettävä varsinaisia kokouksia kerran kuukaudessa kesäkuukausia lukuunottamatta. Näin lienee yleensä tapahtunutkin päättäen siitä, että kun vuoden 1918 ja vuosien 1939 ja 1940 tapaisina valtiollisina kuuhunta-aikoina kokousten luku oli jäänyt normaalia vähemmäksi, yhdistyksen vuosikertomuksissa sitä erikoisesti tähdennettiin. Niinpä vuoden 1918 vuosikertomuksessa selitetään, että vuoden kuluessa pidettiin »vain neljä kokousta eli siis vain puolet tavallisesta määrästä». Joulukuussa pidettävää vuosikokoustaan yhdistys on jo alkuajoin saakka pyrkinyt tehostamaan ja juhlistamaan. Joulukuun 12 päivänä 1907 pidetystä vuosikokouksesta annetussa selostuksessa lausutaan toivomuksena, että vuosikokouksesta muodostuisi yleinen suomenkielisten lakimiesten yhtymätilaisuus. Eräät aikaisemmin joulukuulla ja vuodesta 1940 lähtien maaliskuulla pidetyt yhdistyksen vuosikokoukset ovatkin ohjelmansa ja muun järjestelynsä puolesta kohonneet kokousten keskitasoa korkeammalle. Niitä nimitettiinkin aiemmin toisinaan yhdistyksen »vuosijuhliksi».

Yhdistyksen kokoukset on aikaisempina aikoina yleensä pidetty josakin paikkakunnan ravintolassa ja niitten päätyttyä jatkettu yhdessäoloa toveruuden merkeissä. Vuodelta 1915 laaditussa vuosikertomuksessa erikseen mainitaan, että kokoukset oli siirretty Kämpin hotellista Uudelle seurahuoneelle ja että syyskauden aikana yhdistyksen keskuuteen muodostunut kvartetti sai aikaan vilkkautta kokouksien jälkeen pidetyissä illanvietoissa. Sitten 1920-luvulla ja vielä 1930-luvun alussa olivat kokoukset useimmiten eräitten muitten yhdistysten huoneistoissa. Noin vuodesta 1934 lähtien ovat kokoukset olleet sijoitetut tieteellisten seuran taloon (säätötaloon). Mutta silloinkin kun kokouspaikkana on ollut muu kuin ravintola, on tapana ollut virallisten asiain tultua käsitellyiksi siirtyä ravintolaan toveri-illallisille, joihin silloin tällöin on varustettu omaakin ohjelmaa. Aivan viime vuosina on otettu tavaksi pitää kevätkauden viimeinen kokous jossakin sopivassa ravintolassa.

Eräistä yhdistyksen vuosikertomuksista 1920-luvulta tapaa maininnan, että kokouksissa oli saapuvilla tavallisesti 20—30 tai 20—35 jäsentä. Yhdistyksen jäsenmäärän vuosien vierieissä kasvaessa eneni luonnollisesti

myös kokouksiin osaa ottavien jäsenten luku niin, että keskimääräksi viimeksi kuluneen kymmenvuotiskauden ajalta voidaan laskea 70—75. Pie-nimmäksi eli 19 jäi läsnä olleitten luku lokakuun 12 päivänä 1939, val-tiollisesti epävarmana aikana pidetyssä kokouksessa; suurimpana saavu-tuksena on muistiin merkitty 200 jäsentä. Kokousten ohjelmistossa on yhdistyksen koko julkisen toiminnan aikana esitelmillä ja keskustelu-kysymysten alustuksilla ollut pääsija, ja sangen monilla niistä on ollut läheistä yhteyttä julkisessa elämässä kulloinkin ajankohtaisiin tai päi-vänpolttaviin asioihin.

Koska ennen mainituissa oikeussihteeri Ailion ja varatuomari Bore-niuksen kirjoittamissa, Lakimieheen painetuissa, yhdistyksen neljänkym-meneen ensimmäiseen toimintavuoteen kohdistuvissa historiikeissa on seik-kaperäisesti selostettu yhdistyksen vaiheita ja sen työtä, eritoten sen suo-rittamaa julkaisutoimintaa, ei ole pidetty tarpeellisena enää tässä yhtey-dessä puuttua kaikkiin yhdistyksen elämäntaipaleen sanotun alkuosan yksityiskohtiin, vaan lienee vain viittaaminen noihin ennen julkaistuihin kuvauksiin kylliksi. Seuraavilla sivuilla tulevat sen vuoksi käsittelyn pääasiallisiksi kohteiksi yhdistyksen eri toiminta-aloilla viidennellä vuosi-kymmenellä sattuneet tapahtumat ja yhdistyksen osaksi sinä aikana tulleet kohtalot erinäisine yksityiskohtineen. Mikäli on katsottu jollakin toi-mintalohkolla saavutetun tuloksen ymmärtämiseksi tai sen, mikä tällä hetkellä on jonkin tavoitteen kohdalla tosiasiana olemassa, havainnollis-tuttamiseksi olevan paikallaan, että käsittely ulottuisi kauvemmaksikin taakse jääneisiin vuosikymmeniin, kenties yhdistyksen syntymisaikoihin saakka, ja ettei esitys pysähtyisi yksistään pääkohtiin, ei ole kaihdettu tois-tamasta sellaista, mitä muut jo ovat kertoneet; mutta ohjenuorana näin menetellessä on ollut toivo, että kehityksen historiallinen kontinueetti sillä tavoin tulisi selvempänä näkyviin.

40-vuotisjuhla.

Sivuuttaessaan lokakuun 22 päivänä 1938 toiminnassaan nelikymmen-vuotisen rajapyykin Suomalainen lakimiesten yhdistys järjesti tapahtu-man merkitystä tehostaakseen erityisen juhla kokouksen Helsingin yli-

opiston pieneen juhlasaliin. Kokoukselle, jossa puhetta johti yhdistyksen puheenjohtaja professori Kaarlo Kaira, antoi juhlavuutta Tasavallan presidentin Kyösti Kallion läsnä olo. Avauspuheessaan professori Kaira lausui tervetuliaissanat ja pohti sen jälkeen laajahkosti kysymystä, onko Suomalainen lakimiesten yhdistys tieteellinen seura vai ei. Yhdistykselle kohdistettiin lämpimiä onnitteluja hallituksen, eduskunnan, korkeimpien tuomioistuimien ja monien järjestöjen taholta. Käsitellyistä virallisista asioista ansaitsee erikseen mainita, että yhdistys päätti ryhtyä toimiin vuodet 1879—1938 käsittävän Suomen lainopillisen kirjallisuuden luettelon ja myöhemmin siihen liittyvien lisäluetteloiden julkaisemiseksi. Juhlaesitelmää pitivät professori T. M. Kivimäki aiheesta: »Työn yksityisoikeudellinen käsittely maailmanhistorian kulussa» ja hallintoneuvos Matti Aura »Kansalaisten oikeussuoja ja korkein hallinto-oikeus». Saman päivän illalla Hotelli Grandissa pidetyillä juhlapäivällisillä oli läsnä noin 230 henkeä.

Niistä 17 lakimiehestä, jotka lokakuun 22 päivänä 1898 laskivat yhdistyksen peruskiven, olivat 40 vuotta myöhemmin elossa seuraavat viisi jäsentä: presidentit K. J. Ståhlberg ja P. E. Svinhufvud, oikeusneuvos J. Peltonen, hovioikeuden presidentti Kaarlo Ignatius ja kanslianeuvos I. Groundstroem. Heistä olivat kaikki muut paitsi presidentti Svinhufvud yhdistyksen kutsuvieraina saapuvilla 40-vuotisjuhlakokouksessa.

Sotavuodet.

Lähimpinä 40-vuotisjuhlakokouksen jälkeisinä aikoina jatkui yhdistyksen toiminta totunnaiseen tapaan. Kokouksia pidettiin säännönmukaisesti sekä vuoden 1938 loppupuolella että seuraavan vuoden kevätkaudella. Olipa yhdistyksellä maaliskuun 17 päivänä 1939 pidetyssä kokouksessaan vieraanaan Tarton Yliopiston kansainvälisen oikeuden professori Ants Piip, joka esitelmöi aiheesta: »Viron hallitusmuoto historialliselta ja dogmaattiselta kannalta». Mutta jo kesällä 1939 alkoi pahaenteisiä mustia pilviä kohota Euroopan valtiolliselle taivaanrannalle ja niitten johdosta poliittinen ilmapuntari maassammekin alkoi osoittaa levottomuuden merkkejä. Pilvet synkkenivät ja toisen maailmansodan enteet kävivät uhkaavammiksi, ja viimein sodan jumalatar päästettiin aloittamaan verileikkinsä. Suomessa ryhdyttiin sodan varalta lukuisiin kansalaisten elämää kahlehti-

viin ennakkotoimenpiteisiin. Maamme vedettiinkin yhä lähemmäksi sodan kurimusta, kunnes marraskuun 30 päivänä 1939 tykit alkoivat jyskyä rajoillamme ja hälytyssirenit asutuskeskuksissa ulvoa.

Sodan lähenemisestä oli seurauksena, että yhdistyksemmeikin toiminta syyskaudella 1939 suistui tavanomaisista uomistaan ja melkoisesti häiriytyi. Sekä loka- että marraskuulla saatiin toki kuukausikokoukset pidettyiksi, vaikka osanottajamäärä niissä supistui murto-osaan siitä, mitä oli totuttu pitämään normaalisenä. Edellisessä, siis lokakuun kokouksessa kertoo pöytäkirja olleen läsnä vain 19 jäsentä. Ja hallituksen kokoukseen olivat kerran saapuneet ainoastaan yhdistyksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Sotatoimien alettua kokouksia ei voitu järjestää, ja vuosikokous, joka sääntöjen mukaan olisi täytynyt pitää joulukuussa, jouduttiin siirtämään vuoden 1940 puolelle. Talvisodan päätyttyä Moskovassa maaliskuun 13 päivänä 1940 allekirjoitettuun rauhaan ja olojen sen johdosta vapautuessa sodan pahimmasta puristuksesta pääsi yhdistys toukuun 17 päivänä 1940 pitämään myöhästyneen vuosikokouksensa, joka sitten jäikin kevätkauden 1940 ainoaksi kokoontumistilaisuudeksi. Tämän vuosikokouksen ohjelman voi sanoa kytkeytyvän ajan tapahtumiin, sillä siinä pidetty esittelijäneuvos, lakit. tohtori Arvo Sipilän esitelmä käsitteli aihetta »Näkökohtia sotavahinkolainsäädännöstämme» ja kokouksessa tehdyllä päätöksellä oikeutettiin Moskovan rauhassa Neuvostoliitolle luovutetuilla alueilla asuneet yhdistyksen jäsenet saamaan haluamansa yhdistyksen julkaisusarjassa ilmestyneet teokset ilmaiseksi suorittamalla ainoastaan lähetyskulut.

Talvisodan aiheuttaman keskeytyksen jälkeen yhdistyksen toimintaa pyrittiin jatkamaan samoissa merkeissä kuin sotaa edeltäneinä rauhan vuosina, vaikka toisen maailmansodan myllerrykset muualla jatkuessaan asettivat omia esteitään ja häiriömomentejaan säännöllisen kehityksen tielle. Yhdistyksenkin piirissä työskenneltiin monen ajalle ominaisen ongelman parissa; siitä on osoituksena, että syksyn 1940 ensimmäisessä kokouksessa vilkkaasti keskusteltiin valtiokonttorin johtajan, lakit. kand. Toivo Takin esitelmän pohjalla: »Saamamiehen asemasta alueluovutuksen johdosta menetetyn omaisuuden korvaamisen yhteydessä».

Syyskauden toinen marraskuun 15 päivänä 1940 pidetty kokous ansaitsee erikoisen maininnan yhdistyksen aikakirjoissa sen johdosta, että silloin

hyväksyttiin yhdistykselle uusi nimi ja vahvistettiin yhdistykselle uudet säännöt, jotka tulivat joulukuun 19 päivänä 1919 hyväksytyjen sääntöjen tilalle. Syntymänsä jälkeen yhdistys pääasiassa vain toverillisen yhtymän luonteisena kantoi nimeä »Suomenmielisten juristien klubi». Kun sille marraskuun 24 päivänä 1905 pidetyssä kokouksessa oli hyväksytty sittemmin asianomaisesti vahvistetut säännöt, annettiin yhdistykselle niissä nimi »Suomalainen lakimiesten yhdistys». Tätä nimeä tunnuksenaan käyttäen yhdistys oli suorittanut niitä tehtäviä ja pyrkinyt niihin päämääriin, jotka se oli omaksunut, lähes 35 vuoden aikana. Kielellisessä suhteessa nimi »Suomalainen lakimiesten yhdistys» kuitenkin saattoi antaa sijaa muistutuksille. Sen vuoksi katsottiin asianmukaiseksi, samalla kun säännöt kokonaisuudessaan otettiin uudistettaviksi, vaihtaa yhdistyksen ulkonainen tunnuskin joustavampaan ja korvaan paremmalta kuulostavaan nimeen »Suomalainen lakimiesyhdistys». Itse asiassa muutos nimessä ei ollut sen perusteellisempi kuin että se pintapuoliselta tarkastelijalta helposti jäi havaitsemattakin.

Uusissa, hyväksytyissä säännöissä otettiin varteen ne korjaukset, mitkä käytännössä olivat näyttäytyneet olevan tarpeen tai joilla haluttiin saada yhdistyksen toiminta entistä joustavammaksi ja tehokkaammaksi. Niissä määriteltiin yhdistyksen tarkoitukseksi olla yhdyssiteenä suomalaisten lakimiesten kesken ja toimia lainopillisen harrastuksen ja laintuntemuksen edistämiseksi Suomessa, niin myös Suomen lainopin tunnetuksi tekemiseksi ulkomailla. Kun aikaisempien sääntöjen määräyksen, jonka mukaan yhdistyksen tarkoituksena oli toimia Suomen suomenkielisten lakimiesten yhdyssiteenä, oli katsottu estävän ruotsinkielisiä hakeutumasta yhdistyksemme jäseniksi, tahdottiin tuollainen este poistaa muuttamalla sääntöjä siten, että yhdistyksestä tuli yksistään suomalaisten lakimiesten yhdysside. Tällaisen muutoksen motivoi myöskin se omalla alallaan vallitseva asema, minkä yhdistys siihenastisella toiminnallaan oli yleisessä tietoisuudessa saavuttanut. Lainoppimme ulkomailla tunnetuksi tekemistä koskeva kohta ilmensi yhdistykselle nyt asetettua uutta tarkoitusta, jollaista sillä aikaisempien sääntöjen mukaan ei ollut, mutta joka laajemmalla kannalta katsottuna oli suurimerkityksellinen. Tarkoituspäriään yhdistys uusien sääntöjen mukaan toteutti toimeenpanemalla kokouksia ja esitelmätilaisuuksia, toimittamalla ja kustantamalla aikakauskirjoja ja lainopillista

kirjallisuutta, ylläpitämällä yhteyttä vastaaviin ulkomaisiin järjestöihin sekä muilla sopivilla tavoilla. Edellisten sääntöjen mukaan toteutettiin yhdistyksen tarkoituksperiä toimeenpanemalla yhdistyksen keskuudessa kokouksia, toimittamalla ja kustantamalla suomenkielistä lainopillista kirjallisuutta ynnä muilla senlaatuilla keinoilla. Vertailtaessa näitä kumpienkin sääntöjen vastaavia määräyksiä voi todeta yhdistyksen saaneen käytettävikseen väljennettyjä keinoja päämääriään toteuttaakseen. Kokousten ei näet uusien sääntöjen mukaan enää tarvitse tapahtua yhdistyksen omassa keskuudessa kuten aiemmin ja yhdistyksellä on nyt valta järjestää paitsi kokouksia myös esitelmätilaisuuksia eikä yhdistyksen toimittaman ja kustantaman lainopillisen kirjallisuuden ole pakko enää olla yksistään suomenkielistä, niinkuin vanhat säännöt tarkasti ottaen edellyttivät. Yhteyden ylläpitäminen vastaaviin ulkomaisiin järjestöihin on uusi tarkoituksen toteuttamistapa, jollaisen puuttuminen vanhoista säännöistä oli tunnettu epäkohdaksi.

Kun yhdistyksen ensimmäisissä marraskuun 24 päivänä 1905 hyväksytyissä säännöissä vaadittiin, että yhdistyksen jäseniksi voitiin ottaa yksinomaan lainopillisen tutkinnon suorittaneita henkilöitä, oli joulukuun 19 päivänä 1919 hyväksytyjen sääntöjen mukaan muillekin »lainoppia harrastaville henkilöille» mahdollista saada yhdistyksen jäsenyys, joka säännös sanamuotonsa mukaan ei todellakaan asettanut suuria vaatimuksia jäseneksi pääsemiselle. Uusituissa säännöissä säilytettiin tie edelleen avoinna muillekin kuin varsinaisille lakimiehille mutta kiristettiin edellytystä määräämällä, että muitten kuin lainopillisen tutkinnon suorittaneitten jäseniksi pyrkijäin tuli olla »tunnettuja lainopillisista harrastuksistaan». Uusiin sääntöihin sijoitettiin myös maininta yhdistyksen kunniajäsenistä, joille yhdistys tahtoi osoittaa erityistä kunnioitusta, vaikka yhdistys jo aikaisemminkin oli kutsunut itselleen kunniajäseniä.

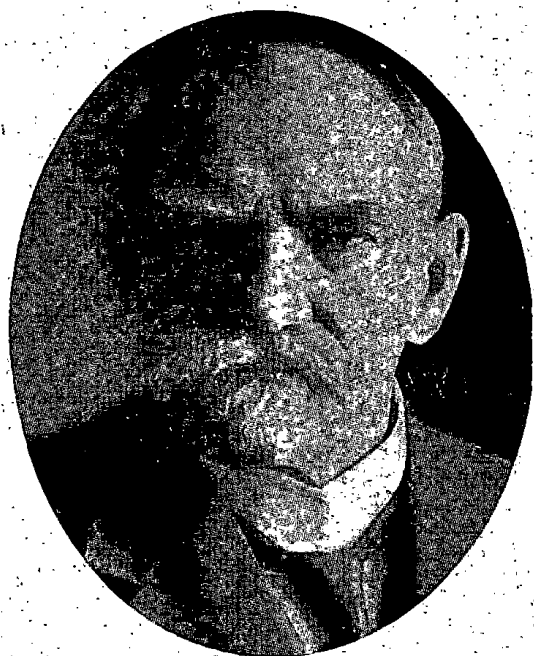
Muista parannuksista, jotka uudet säännöt saivat aikaan, mainittakoon, että joulukuussa pidettävälle vuosikokoukselle kuuluneet asiat jaettiin kahden eri kokouksen, vuosikokouksen ja vaalikokouksen käsiteltäviksi, joista edellinen oli pidettävä viimeistään maaliskuussa ja vaalikokous joulukuussa. Yhdistyksen vuosikertomus, josta ei ollut mitään määräystä entisissä säännöissä, mutta jollainen oli tavattu esittää joulukuun vuosikokouksessa, siirtyi nyt maaliskuulla pidettävään vuosikokoukseen. Pu-

heenjohtajan ja varapuheenjohtajan ohella hallitukseen kuuluvien jäsenten luku korotettiin viidestä kuuteen ja heidän toimikautensa pidennettiin yhdestä kolmeen vuoteen, ja yhdistyksen sihteeri voitiin vastedes valita hallituksen ulkopuoleltakin. Säännöissä määrättiin Lakimies-lehden julkaiseminen yhdistyksen tehtäväksi ja edellytettiin, paitsi paikallisosastojen, erityisten harrastuspiirien syntymistä yhdistyksen piirissä jne.

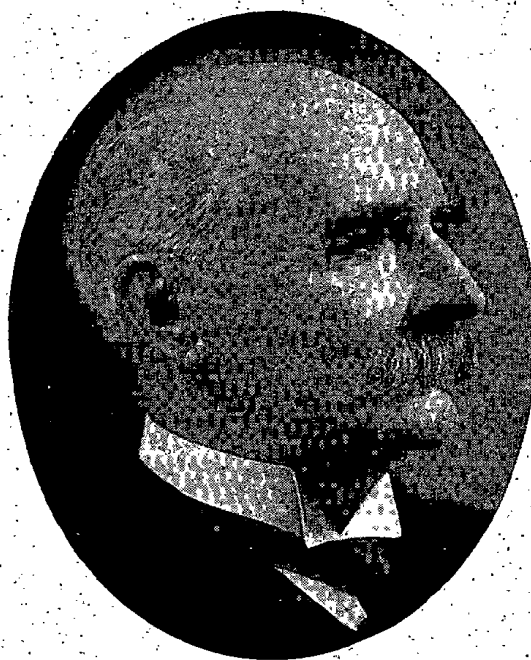
Hyväksytyt uudet säännöt merkittiin yhdistysrekisteriin joulukuun 3 päivänä 1940, ja kun yhdistys kokoontui saman joulukuun 13 päivänä kokoukseen, tapahtui se uusia sääntöjä noudattaen ja oli niissä edellytetty vaalikokous eikä enää vanhojen sääntöjen mukainen vuosikokous. Silloin käytettiin myös ensimmäisen kerran yhdistyksen uutta nimeä.

Talvisota koetteli Suomen kansaa raskain kärsimyksin mutta samalla vaikutti kansaamme eheyttävästi, joka vaikutus ulottui yhdistyksenkin toimintaan, kuten yhdistyksemme puheenjohtaja avatessaan vuoden 1941 vuosikokouksen totesi. Talvisodan katkerissa kamppailuissa temmattiin monelta alaikäiseltä Suomen lapselta huoltaja, hänen ainoa taloudellinen tukensa ja turvansa. Kun valtion kaatuneen leskelle ja orvoille antama avustus oli niukka eikä voinut kaikkea puutetta torjua, virisi parempi-osaisten kansalaisten keskuudessa tahto raha-avustuksin auttaa noita kovaosaisia lapsia, syntyi ns. sotakummiliike. Yhdistyksemmekin piirissä heräsi innostusta ja harrastusta tähän kauniiseen asiaan, olletikin kun tiedettiin monen kentälle jääneen lakimiehenkin lapsen näkevän puutetta. Kun yhdistyksen hallitus otettuaan aloitteen ehdotti, että yhdistyksen jäsenet yhdistykselle tulevan jäsenmaksun yhteydessä suorittaisivat määrätyn pienen rahasumman, joista kertyneillä varoilla hallitus suorittaisi etupäässä kaatuneiden lakimiesten lapsista valitsemilleen kummilapsille ja heidän äideilleen kuukautisen määräsunnan, sai aloite yhdistyksen jäsenten parissa lämmintä vastakaikua, ja yhdistyksen vaalikokouksessa joulukuun 13 päivänä 1940 hallituksen ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti. Avustus, jonka minimiksi vahvistettiin 25 mk jäsentä kohden, oli kuitenkin kullekin jäsenelle täysin vapaaehtoinen. Sotakummilapsia on yhdistyksellä sen jälkeen ollut toistakymmentä. Osa yhdistyksen täten avustamista on ollut muitten kuin lakimiesten leskiä ja lapsia.

Vuoden 1941 kevätkaudella yhdistys toimi säännöllisesti ja piti kaikkiaan viisi kokousta. Kesällä 1941 maamme rajoilla syttynyt uusi sota

P. E. SVINHUFVUD

K. J. STÅHLBERG

ALLAN SÄRKILÄHTI

F. O. LILIUS

KUNNIAJÄSENÄ

sai taas kansalaisten elämässä ja myös yhdistyksemme työskentelyssä häiriötä aikaan. Raskas tappio kohtasi yhdistystä, kun sen hallituksen uutera ja innokas jäsen professori Tapio Tarjanne kohtasi taistelualueella sankarikuoleman aivan sodan ensimmäisinä kuukausina elokuun 27 päivänä 1941.

Kesällä 1941 puhjenneen uuden sodan mukanaan tuomat haitat supistuivat yhdistyksen osalta kaikeksi onneksi melkoista vähäisemmiksi kuin talvisodan aiheuttamat. Kokouksia voitiin näet yleensä pitää sääntöjen edellyttämässä järjestyksessä.

Huolimatta sodan jatkumisesta, onneksi pääasiallisesti maamme varsinaisen alueen ulkopuolella, yhdistys saattoi vuosina 1942 ja 1943 pitää kumpanakin kahdeksan kokousta, joissa kaikissa oli osanottajia suhteellisen runsaat joukot. Yhdistyksen kokouksessa tammikuun 23 päivänä 1942 piti esitelmän professori Ragnar Bergendal Ruotsista aiheesta: »Aktuella problem i svensk strafflagstiftning». Yhdessä Suomen Asianajajaliiton kanssa yhdistys järjesti toukokuun 19 päiväksi 1942 esitelmätilaisuuden, jossa lakit. tohtori Rudolf Dix Saksasta esitelmöi aiheesta: »Die ethischen Grundlagen der Strafverteidigung». Pohjoismaiden hallinnollisen liiton Suomen osasto ja yhdistyksemme yhdessä olivat kutsuneet professori Nils Herlitzin Tukholmasta esitelmöimään syyskuun 29 päivänä 1943; hänen esitelmänsä otsikkona oli »Kristid och äganderätt».

Sodan aikana joutuivat Suomen lakimiehet monasti pohtimaan ja ratkaisemaan sellaisia juridisia ongelmia, jotka työntyivät sotatapahtumain johdosta esiin ja jotka enemmän tai vähemmän sivusivat kansainvälistä oikeutta. Oli luonnollista, että sellaisia kysymyksiä saatettiin käsiteltäviksi ja keskusteltaviksi myös yhdistyksemme kokouksissa. Silmällessä vuosien 1941—1944 kokousten ohjelmia tapaa niillä aloilla liikkuvia esitelmiä useampiakin. »Lainsäädäntö takaisinvaltatun alueen palauttamisesta valtakunnan yhteyteen» joulukuun 12 päivän 1941 kokouksessa, »Vallattujen alueiden hallinnon järjestelystä» tammikuun 23 päivän 1942 kokouksessa, »Oikeudenhoidon järjestäminen valtakunnan yhteyteen palautetulla alueella» helmikuun 18 päivän 1942 kokouksessa, »Itä-Karjalan sotilashallintoalueen riita-asiain oikeudenkäyntijärjestelmästä» helmikuun 2 päivän 1944 kokouksessa ja »Ajankohtaista kenttäoikeuksien oikeudenkäytön alalta» toukokuun 3 päivän 1944 kokouksessa, ovat käsi-

telleet lainopillisia pulmakysymyksiä, jotka sodan vaihtelevissa olosuhteissa vaativat nopeita ratkaisuja, mutta joilta ajan ratas pyörähtäessään on riistänyt kaiken ajankohtaisen merkityksen.

Sotien päätyttyä.

Vuonna 1941 alkanut sota päättyi Moskovassa syyskuun 19 päivänä 1944 päivättyyn välirauhansopimukseen. Armeijassa palvelleita miehiä ryhdyttiin sen jälkeen viipymättä kotiuttamaan. Miesten palatessa takaisin paikoille, joilta heidät oli kutsuttu aseisiin, alkoi yhdistystoiminta maassamme käydä virkeämmäksi, missä nopeammassa tahdissa missä verkkaistemmin. Meidän yhdistyksemme työ saatiin suhteellisen pian palautumaan rauhanomaisille raiteille. Kokouksiin rupesi saapumaan enenevät määrät jäseniä niin, että kokousten osanottajain keskimäärät osoittavat sodan loputtua vuosi vuodelta kasvamista. Osoituksena valppaudesta, jolla yhdistyksemme on kyennyt seuraamaan ajan tapahtumien tasalla, mainittakoon rinnastuksena edellä jo esitettyihin tapahtumiin, että lokakuun 4 päivänä 1944 pidetyssä yhdistyksen kokouksessa, jolloin välirauhanteosta vielä ei ollut ehtinyt kulua juuri enempää kuin parisen viikkoa, lakit. tohtori Erik Castrén selosti taajalle kuulijakunnalle välirauhansopimuksen sisältöä.

Jo ennen kuin sodan viimeiset laukaukset oli meidänkään maassamme ammuttu, tykkien vielä jytistessä oli pienehkössä piirissä alustavasti neuvoteltu maassamme toimivien lakimiesyhdistyksien muodostaman keskusjärjestön luomisesta. Aloite neuvotteluihin oli lähtöisin yhdistyksemme toimihenkilöiden taholta. Neuvottelujen päätöksenä Helsingissä marraskuun 16 päivänä 1944 pidetyssä kokouksessa, johon myös yhdistyksemme puolesta osallistuttiin yhdistyksen kokouksen antamin valtuuksin, perustettiin Suomen Lakimiesliitto — Finlands Juristförbund. Sen ei ole määrä kilpailla jäsenyhdistystensä kanssa, joista yhdistyksemme ja Suomen Lainopillinen Yhdistys ovat pääasiassa tieteellisluontoisia, vaan liiton tarkoituksena on Suomen lakimieskunnan ammatillisena keskusjärjestönä valvoa lakimiesten yhteiskunnallisia ja taloudellisia etuja sekä edistää muitakin lakimieskunnan (so. koko lakimieskunnan) yhteisiä pyrkimyksiä. Eräät enemmän yleistä luonnetta olevat tai ulospäin suuntautuvat tehtävät, jotka

yhdistyksemme oli aikonut ottaa suoritettavikseen, jäivät nyt liiton hoidettaviksi luonteeltaan sen toimintapiiriin paremmin kuuluvina. Liiton jäsenenä voi olla vain rekisteröity lakimiesyhdistys. Liiton toiminnassa on yhdistyksemme alusta alkaen ollut kiinteästi mukana, ollen siihen liittyneistä yhdistyksistä jäsenluvultaan suurin.

Sitä mukaa kuin toisen maailmansodan jalkoihin joutuneet valtiot pääsivät sodan ikeestä tai vapautuivat miehityksestä saattoi valtiodenvälisen kanssakäyminen rauhanomaisissa merkeissä päästä käyntiin. Yhdistyksemme ulkomaiset yhteydet ovat ainakin toistaiseksi olleet vilkkaimmat Skandinavian maihin. Kokouksessaan lokakuun 4 päivänä 1945 oli yhdistyksellä kutsuvieraana saapuvilla Osloon yliopiston professori Frede Castberg, jonka siinä pitämä esitelmä koski aihetta: »Grundläven og rettsoppgjøret i Norge». Ennen professori Castbergin vierailua yhdistyksemme kosketus norjalaisten kanssa oli rajoittunut vähiin. Vuosikokouksessa maaliskuun 30 päivänä 1946 piti luennon professori O. A. Borum Tanskasta aiheesta »Dansk Udkast till ny Arvelov». Ruotsista, jonne sodankin riehunnassa oli voitu pitää yhteyttä ja johon yhdistyksellämmekin on ollut läheisemmät suhteet kuin muihin maihin, saapui yhdistyksen syyskuun 19 päivänä 1947 pitämään kokoukseen esitelmöimään kihlakunnantuomari Ernst Leche, jonka esityksen nimityksenä oli: »En rättegångsreform utan lagändring-erfarenheter från en svensk domsaga». Yhdistyksen toimesta seuranneen lokakuun 7 päiväksi järjestetyssä esitelmätilaisuudessa esitelmöi Grenoblen yliopiston professori Jean-Marie Jeanneney Ranskan uudesta valtiosäännöstä. Helsingin yliopiston ja yhdistyksemme kutsumana piti Wienin yliopiston rehtori professori Ljdvig Adamovich sanotun lokakuun 8 päivänä esitelmän oikeusvaltioajuksesta Itävallan valtiosäännössä.

Kokousten ohjelma 1938—1947.

Edellä puheena olleesta 40-vuotisjuhlakokouksesta kuluneiden kymmenen vuoden aikana eli vuosina 1938—1947 on yhdistyksellä ollut kaikkiaan 69 kokousta. Pääohjelmanumerona on kussakin kokouksessa edelleenkin ollut esitelmä tai sangen useasti kaksikin esitelmää. Esitelmöitsijöinä ovat aikaisemmin mainittujen tunnettujen ulkomaalaisten oppineitten ohella toimineet Helsingin yliopiston lainopillisen tiedekunnan professorit ja

muut opettajat, korkeimpien oikeuksien jäsenet ja monet muut käytännöllisen elämän eri aloilla toimivat lakimiehet, ja useat esitelmistä ovat alallaan edustaneet suurta saavutusta. Kuten ennen jo on tullut mainituksi, ovat esitelmät useissa tapauksissa koskeneet ajankohtaisia aiheita tai tapahtumien kehityksen syystä tai toisesta julkisuuden valokeilaan nostattamia kysymyksiä. Esitelmien joukossa on ollut sekä sellaisia, jotka on rakennettu tieteellisen mietiskelyn avulla, että sellaisia, joissa aihetta on käsitelty ja kehitelty käytännössä saadun kokemuksen pohjalta. Kaikkien niitten yhteensä 92 esitelmän luetteleminen, jotka on esitetty yhdistyksen kokouksissa kymmenvuotiskautena 1938—1947, joista eräitä jo on edellä mainittu, ei voi tässä tulla kysymykseen, mutta antaaksemme niitten sisällöstä edes ylimalkaisen kuvan mainitsemme seuraavassa eräitä niistä, noudattamatta luettelemisessa mitään muuta määrättyä valintaperiaatetta kuin että eri alat tulevat edustetuiksi; kunkin esitelmöitsijän nimi on mainittu suluissa: Ahvenanmaan linnoittamattomuus ja neutralisointi (lakit. tohtori Erik Castrén); näkökohtia kansaneläkelaista vakuutetun oikeusturvan kannalta (esittelijäneuvos, lakit. tohtori Arvo Sipilä); alustusmenettelyn uudistamisesta (hovioikeudenneuvos J. E. Kalha); omistusoikeudesta suurten järvien selkävesiin (professori Kyösti Haataja); näkökohtia pääministerin oikeudellisesta asemasta tasavallan presidentin sijaisena (lakit. tohtori Paavo Kastari); rikosoikeus ajan poliittisten ja sosiaalisten katsomusten ristiaallokossa (professori Brynolf Honkasalo); eräitä oikeudellisia tulkintakysymyksiä, jotka johtuvat omaisuudenluovutusverosta annetun lain 25 §:stä (professori Tapio Tarjanne); kohtuusnäkökoh- tien merkityksestä lainsäädännössä ja -käytössä (professori Aatos Alanen); vapaaosakkeista (professori Lauri Cederberg); välimiesmenettelyn valo- ja varjopuolet (lakit. tohtori Tauno Tirkkonen); huoneenvuokrasäännöstely ja alivuokrasuhde (lakit. tohtori Ilmari Melander); uuden patenttilain säännökset maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä (oikeusneuvos Y. J. Hakulinen); kalastusoikeudesta uuden kalastuslakiehdotuksen mukaan (lakit. kand. Ensio Kytömaa); valtion poikkeusaikana kunnille antamista tehtävistä (kaupunginsihteeri Jouko Partanen); muutamia huomau- tuksia force majeure tapauksesta, erityisesti valtioiden sitoumuksista (pro- fessori Rafael Erich); avioehdon muotomääräykset (lakit. kand. Martti Rautiala); ehdotus kaupparekisteriä, toiminimeä ja prokuraa koskevan

lainsäädännön uudistamiseksi (ylijohtaja Paavo Ant-Vuorinen); velkasuh-
teiden järjestely toisessa korvauslaissa (varatuomari Mauno Laisaari); eräit-
tä havaintoja Turun Hovioikeuden ensimmäisen suomalaisen presidentin
Juho Kurjen toiminnasta lakimiehenä (varatuomari Yrjö Raevuori); eräitä
huomautuksia uudesta kirjanpitolaista (lakit. kand. Yrjö Fellman); arvo-
paperien leimaamiseen liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä (lakit. kand.
Jaakko Enäjärvi); Y. K. kansainvälisten riitaisuuksien selvittäjänä (lakit.
tohtori Tauno Suontausta); oikeudenkäyntilaitoksen uudistamisen nyky-
vaihe (eduskunnan oikeusasiamies Reino Kuuskoski); lainsäädännön seu-
raamisesta (hallintoneuvos Aarne Saarialho); tuomioistuinten objektiiv-
suudesta (lakit. tohtori Otto Brusiin); eräitä laintulkinnan peruskysymyksiä
(professori Aatos Alanen); asianajotoiminnasta ennen 1734 vuoden lakia
(varatuomari Yrjö Raevuori); sosialisoinen perustuslaillisista edellytyk-
sistä (lakit. tohtori Paavo Kastari); Ruotsin uusi alioikeusmenettely suoma-
laisen lakimiehen silmillä nähtynä (professori Tauno Tirkkonen).

Lakitiede sulkee piiriinsä aloja, jotka ovat yhteisiä jonkin toisen tieteen
kanssa tai muuten sivuavat tätä. Jos kohta luonteeltaan juridisena saattaa
tuollaiselta yhteiseltä alalta peräisin oleva kysymys kiinnostaa muitakin
kuin varsinaisia juristeja. Kun Suomalaisen lakimiesyhdistyksen kokouk-
selle aijottu esitelmä on näyttänyt koskevan tämänluontoista kysymystä,
on yhdistys toisinaan kutsunut kokoukseen osallistumaan jonkin vieraan
yhdistyksen jäsenet tai muita asiaa harrastavia henkilöitä; onpa yhdistys
uskonut esitelmänkin pidon kokouksessa jollekin ulkopuoliselle. Näissä
merkeissä järjestettyjä kokouksia oli syyskuun 23 päivänä 1942, jossa oli
mukana lääkärikunnan edustajia ja jolloin vankilapsykiatri, ylilääkäri
Martti Kaila piti esitelmän lakimiestenkin kannalta mielenkiintoisesta
aiheesta »Onko murhasta syytettyjen mielentilan pakollinen tutkiminen
suotavaa». Marraskuun 18 päivänä 1942 pidettyyn kokoukseen osallistui
myös Suomen Liikemies-Yhdistyksen ja KHT-yhdistyksen jäseniä ja siinä
hallintoneuvos A. K. Ikkala esitelmöi »Varastojen inventaushinnoista tulo-
verotuksessa». Yhdistyksen huhtikuun 14 päivänä 1943 pitämän kokouk-
sen yhteyteen oli järjestetty esitelmätilaisuus, jonka toisena järjestäjänä
oli Suomen Kriminalistiyhdistys ja jossa oikeusneuvosmies Heikki Tauleri
ja ylitarkastaja Paavo Mustala alustivat kysymyksen nuoria rikoksenteke-
jiä koskevasta uudesta lainsäädännöstä. Suomen Lääkäriliiton jäseniä

oli kutsuvieraina yhdistyksen lokakuun 20 päivänä 1943 pidetyssä kokouksessa kuulemassa lakit. kand., varatuomari Inkeri Anttilan esitelmää aiheesta »Tarvitseeko lääkäri tehtävänsä suorittamiseen potilaan suostumuksen» ja keskustelemassa sen johdosta. Yhdistyksen lokakuun 29 päivänä 1947 pidetyssä kokouksessa oli saapuvilla myös Suomen Gynekologiyhdistyksen jäseniä. Tällöin pohdittiin »keinosiemennystä sosiaalisena ja oikeudellisena probleemana» professori Aarno Turusen, lääketieteen-lisensiaatti C. J. Johanssonin, lakit. tohtori Ilmari Melanderin ja varatuomari Osvi Lahtisen alustusten pohjalla, joista kaksi ensiksi mainittua selosti asian lääketieteellistä ja kaksi jälkimäistä lainopillista puolta.

Vakiintuneeksi tulleen tavan mukaan on yhdistyksen kokouksissa useasti selostettu myös sellaisia KKO:n ja KHO:n antamia ennakkopäätösratkaisuja, joilla on ollut laajahkoa kantavuutta tai yleistä merkitystä.

Lakimies-lehti.

Kun kerrotaan niistä toimintamuodoista, joilla yhdistys on työskennellyt päämääriensä hyväksi, on oma kunniakas sijansa varattava yhdistyksen aikakauslehdelle Lakimiehelle. Sen syntysanat lausuttiin jossakin niistä kokouksista, joita pidettiin, ennenkuin yhdistys oli virallisesti perustautunut. Tarkempaa ei Lakimiehen syntymästä ole tiedossamme, mutta vuonna 1903 se alkoi ilmestyä. Silloisissa oloissa tarvittavan luvan julkaisemiseen hankki lehden ensimmäinen päätoimittaja, sen pitkäaikainen väsymätön kannattaja ja puuhaaja professori Allan Serlachius omaan nimeensä. Aluksi näytti siltä, että taipaleelle olisi lähdetty liian valoisiin toivein, sillä luottamus lehden menestykselliseen elämään osoitti horjumisen merkkejä. Mutta kuitenkin alkuvaikeuksista kyettiin selviytymään, Lakimies ilmestyi säännöllisesti ja sen asema saatiin lujittumaan ja vakiintumaan. Vuonna 1907 Suomalainen lakimiesten yhdistys itse ryhtyi lehden julkaisijaksi ja kustantajaksi. Vuoden 1921 alusta siirtyi lehti Werner Söderström Osakeyhtiön kustannettavaksi, jota sitten jatkui vuoden 1936 loppuun saakka. Seuraavan eli siis vuoden 1937 alusta yhdistys tuli taasen lehden kustantajaksi. Sanottu kustannusyhtiö on myös lahjoittanut yhdistykselle varastossa olleet Lakimies-lehden aikaisemmat vuosikerrat.

Lakimiehen päätoimittajista on professori, oikeusneuvos Allan Särkilähti (Serlachius) jälkipolvilta asainnut erikoisen kiitosmaininnan. Hän se kaikkiaan 28 vuotta kestäneenä päätoimittajakautenaan eli vuosina 1903—1917 ja uudelleen vuoden 1923 alusta aina vuoden 1935 joulukuussa tapahtuneeseen kuolemaansa saakka taisteli alkuvaikeuksia vastaan voitollisesti ja rakensi kestävä pohjan, mikä myöhemmin ei ole päässyt horjumaan. Vuosina 1918—1922 vastasi lehdestä sen päätoimittajana oikeusneuvos F. O. Lilius. Oikeusneuvos Särkilahden kuoleman jälkeen siirtyi päätoimittajaksi toimitussihteerin paikalta oikeusneuvos Kustavi Kaila ja hoiti tehtävää siksi, kunnes hänet maaliskuun 9 päivänä 1944 äkillisesti temmattiin elävien parista. Saman maaliskuun 18 päivänä pidetyssä vuosikokouksessa valittiin uudeksi päätoimittajaksi hallintoneuvos, nyttemmin professori Aarne Rekola.

Toimitussihteerin tehtäviä ovat hoitaneet lakit. kand. Philip Suuronen vuosina 1903—1904, oikeusneuvos F. O. Lilius vuosina 1905—1917, oikeussihteri Kustavi Kaila vuosina 1918—1925, professori Elpiö Kaila vuosina 1926—1932, oikeusneuvos Kustavi Kaila vuosina 1933—1935, lakit. tohtori Tauno Tirkkonen vuosina 1936—1945 ja lakit. tohtori Ilmari Melander vuoden 1946 alusta lukien. Lakimies-lehden kirjallisuusosastosta erikseen ovat huolehtineet professori V. Merikoski vuonna 1943 ja vuodesta 1944 lukien lakit. kand., nyttemmin lakit. tohtori Tauno Ellilä.

Tieteellisen aikakautisen lehden vuotuinen sivuluku ja lehden avustajiensa ja lukijainsa keskuudessa saama kannatus ja suosio saattavat olla molemminpuolisessa riippuvaisuussuhteessa toisiinsa nähden, jos kohta eräin varauksin. Ainakin uskaltanee väittää, että Lakimiehen koko on kasvanut ja sen levikki lisääntynyt rinnatusten. Ensimmäisenä ilmestymisvuotenaan lehti pääsi 234 sivuun. Sivuluvun seuraavina neljänä vuotena vaihdelllessa sanotun luvun molemmin puolin kiipesi se jo vuonna 1908 ylemmälle sataluvulle eli 305:een eikä ole sieltä enään alemmaksi pudonnut vuosia 1917, 1920 ja 1932 lukuunottamatta. Sivujen luku pysytteli sitten 400 alapuolella aina vuoteen 1937 saakka, jolloin se hypähti jopa 519:ään ja minkä jälkeen se onkin, jos jätetään huomiotta vuodet 1940 ja 1942, jatkuvasti ylittänyt 500:n. Laskettaessa Lakimiehen koko tähänastiselta ilmestymisajalta sivulukujen kymmenvuosittaiset keskiarvot saadaan melkoisen tasaisesti ylenevä sarja:

vuosina 1903—1912	keskiarvo	272	sivua
» 1913—1922	»	321	»
» 1923—1932	»	349	»
» 1933—1942	»	478	»

Viisivuotiskaudelta 1943—1947 saadaan keskiarvoksi 605.

Alhaisimmaksi on sivuluku jäänyt vuonna 1906, jolloin se oli 208, ja suurimpana ennätysmääränä on toistaiseksi vuoden 1941 747 sivua.

Lakimies-lehti on eri tilauksetta ja tilausmaksutta lähetetty kaikille yhdistyksen jäsenille. Ulkopuolisia tilaajia on ollut vähänlaisesti; viimeisten kymmenen vuoden aikana on niitten lukumäärä vaihdellut 112—207 ja oli vuonna 1947 341. Lehden painatus on tapahtunut vuoden 1942 loppuun saakka Werner Söderström Osakeyhtiön kirjapainossa Porvoon kaupungissa ja seuraavan vuoden alusta Tyrvään Kirjapaino Oy:n painossa Vammalan kauppalassa.

Erityisiä juhlanumeroita Lakimies lehti on omistanut miehille, jotka ovat suorittaneet arvokasta työtä yhdistyksen tai lehden parhaaksi tai maamme lakitieteellisen viljelyksen hyväksi muutoin, taikka tapahtumille, joiden yleinen merkitys on koskettanut yhdistyksenkin pyrkimyksiä. Viimekuluneiden kymmenen vuoden aikana on juhlanumeroin kunnioitettu vuonna 1939 professorien Rafael Erichin ja Bertil Sjöströmin 60-vuotispäiviä sekä ylipormestari Antti Tulenheimon 60-vuotispäivää, vuonna 1940 Helsingin Yliopiston 300-vuotispäivää, vuonna 1941 professori Kyösti Haatajan 60-vuotispäivää, professori Lauri Cederbergin 60-vuotispäivää ja yhdistyksen kunniajäsenen presidentti P. E. Svinhufvudin 80-vuotispäivää sekä vuonna 1946 professori Kaarlo Kairan ja Korkeimman hallinto-oikeuden presidentin U. J. Castrénin 60-vuotispäiviä.

Yhdistys oli jo vuonna 1916 päättänyt käyttää tuomari Emanuel Saloheimon rahastosta kahtena vuonna 200 markkaa Lakimiehessä julkaistujen kirjoitusten palkitsemiseen. Tällaista palkintojen jako-oikeutta näkyy myös käytetyn. Maaliskuun 30 päivänä 1946 päätti vuosikokous niinikään, että käytettävissä olevista varoista saatiin myöntää vuosittain 3.000 markan palkinto nuorille tutkijoille parhaasta Lakimiehessä julkaistusta kirjoituksesta. Toistaiseksi ei kukaan ole päässyt palkinnosta osalliseksi.

Lakimiehen sisällyksestä oli yhdistyksen toimesta julkaistu vuonna 1928 hakemisto, joka käsitti lehden 25 ensimmäistä vuosikertaa eli vuodet 1903—1927. Tekijänä oli silloinen vanhempi oikeussihteeri Väinö Kannel. Kokouksessaan syyskuun 29 päivänä 1943 päätti yhdistys hallituksen ehdotuksen mukaisesti toimituttaa jatkohakemiston Lakimiehen vuosikertoihin ensimmäisen hakemiston käsittämän ajan jälkeisiltä vuosilta 1928—1943 ja uskoa tehtävän samalle tekijälle, nyttemmin hovioikeudenpresidentti Kannelille; samalla asetettiin kolmijäseninen toimikunta suunnittelemaan työtä ja neuvottelemaan toimittajan kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa kävikin ilmi, että olisi tarkoituksenmukaisinta ottaa mukaan myös ne vuosikerrat, joita koski vuonna 1928 ilmestynyt hakemisto, ja laatia yhtenäinen hakemisto kaikista siihenastisista vuosikerroista. Yhdistyksen hallituksen hyväksyttyä hakemiston tällä pohjalla laadittavaksi, ja kun myöhemmin päätettiin sisällyttää samaan julkaisuun myös vuosi 1944, tuli hakemisto niin ollen käsittämään Lakimies-lehden 42 ensimmäistä vuosikertaa. Hakemisto ilmestyi painosta vuonna 1946 232 sivua käsittävänä julkaisuna.

Julkaisutoiminta.

Kun yhdistyksemme perustaja- ja silloin ainoa elossa oleva kunniajäsen presidentti K. J. Ståhlberg tammikuun 28 päivänä 1945 saavutti elämänsä taipaleella 80 vuoden korkean ikärajan, toimitti yhdistys tämän yleisestikin huomatuksen merkkipäivän kunniaksi erityisen juhlaulkaisun. Suunnitelmana oli ollut aluksi julkaista tapauksen johdosta Lakimies-lehdestä erityinen juhlanumero, mutta kun siihen aijottuja kirjoituksia tarjoutui runsaammin kuin aikakautisen lehden juhlanumeron puitteisiin mahtui, muutettiin suunnitelmia toimittamalla siihen tarkoitettut kirjoitukset erillisenä niteenä painosta. Julkaisusta paisuikin harvinaisen laaja, sillä siinä on kokonaista 559 sivua. Kun sen sisällys arvostelun mukaan on laadultaan täysipainoista ja kun se painoasultaankin täyttää suuret vaatimukset, kuuluu sille pohjoismaisten juhlaulkaisujen parissa arvokas sija. Kirjoittajina oli kolme ruotsinmaalaista, hallitusneuvokset Gabriel Thulin ja Carl W. U. Kuylenstierna sekä professori Nils Herlitz, ynnä 28 kotimaista lakimiestä. Teos, joka valitettavasti ei ehtinyt tulla merkkipäiväksi valmiiksi, toimitettiin presidentti Ståhlbergille korusidonnaisissa

kansissa. Julkaisun yhdistykselle aiheuttamien menojen peittämiseksi myönnettiin yhdistykselle avustusta valtion varoista, jota paitsi eräät liikkeet olivat rahalahjoituksin myötävaikuttaneet hankkeen toteutumiseen.

Matthias Caloniuksen 200-vuotissyntymäpäivän johdosta tammikuun 21 päivänä 1938 pidetyssä yhdistyksen juhlapöydässä päätettiin ryhtyä kääntämään suomen kielelle ja painosta julkaisemaan tämän, suomalaisen lainopin isän latinaksi kirjoitettuja teoksia, ja samassa kokouksessa varatuomari Arthur Amberla lahjoitti tarkoitukseen 10.000 markkaa. Turun yliopistossa Calonius oli eri otteisiin luennoinut siviilioikeudesta, ja vuonna 1908 hänen luentokurssinsa oli julkaistu painosta »Praellectiones in iurisprudentiam civilem» nimisenä. Tämän teoksen katsottiin ensi sijassa ansaitsevan saada suomenkielisen asun ja siten tulla tunnetuksi niissä laajoissa lakimiespiireissä, joille latinan ymmärtäminen tuotti vaikeuksia. Yhdistys sai vastaanottaa suomennostyöhön käytettäväksi muitakin lahjoituksia mm. Helsingin yliopistolta. Sopimus teoksen kääntämisestä tehtiin professori Edwin Linkomiehen kanssa, ja käännöksen lainopillista puolta tarkastamaan asetettiin lakimiehiä. Työ pantiin alulle jo vuonna 1938, mutta aikojen muuttuttua sotaisiksi ja muitten sattuneiden syitten vuoksi suomennostyö pääsi edistymään perin hitaasti. Vasta vuonna 1946 teos Siviilioikeuden luennot-nimisenä saatiin painosta ja ilmestyi yhdistyksen B-sarjassa numerolla 21.

Kysymys uuden suomalaisen laki- ja virkakielen sanaston aikaansaamisesta oli ollut aktueeli jo 1920-luvulta asti. Yhdistyksen kokouksessa toukokuun 7 päivänä 1926 oli professori Allan Serlachius ottanut kysymyksen esille ja huomautettuaan, että vuonna 1903 ilmestynyt J. G. Sonckin laki- ja virkakielen sanasto, joka aikanaan oli hyvin tyydyttänyt silloisen tarpeen, kaipasi tarkistamista ja täydentämistä, ehdottanut, että yhdistys tekisi aloitteen uuden sanaston aikaansaamiseksi. Ehdotus sai kokouksessa vastustustakin osakseen, vaikka asia jätettiinkin hallituksen yksityiskohtaisesti valmisteltavaksi. Seuraavana syksynä pidetyssä kokouksessa ilmoitti hallitus katsoneensa, ettei ajankohta sillä erää ollut sopiva yrityksen toteuttamiselle, ja asia jäi odottamaan aikoja parempia. Kolmisen vuotta myöhemmin, tarkemmin sanoen yhdistyksen kokouksessa helmikuun 15 päivänä 1929 esitti lakit. tohtori El. Kaila laajasti perustellun

alustuksen suomalaisen oikeussanaston aikaansaamiseksi, ja silloin yhdistys erimielisyydettä katsoi ensyklopedisen sanaston aikaansaamisen tarpeelliseksi ja jätti valmistelutehtävät hallituksen ja alustajan huoleksi. Toteuttamisasteelle saakka asia ei vielä tälläkään kerralla päässyt arva-tenkin tarvittavan taloudellisen tuen puuttumisen vuoksi, mutta kysymys jäi kuitenkin mieliin itämään ja kypsymään. Aivan uudella vauhdilla lähti asia etenemään täyttymystään kohti, kun kauppaneuvos Rafael Haarla vuonna 1937 lahjoitti yhdistykselle suomalaisen lakisanaston valmistamista varten silloisissa oloissa huomattavan suuren lahjoituksen 36.000 markkaa. Yhdistyksen käsiteltä asiaa myös 40-vuotisjuhlakokouksessaan lokakuun 22 päivänä 1938 ja annettua hallituksen tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin hankkeen saattamiseksi täytäntöön tehtiin oikeusneuvos Y. J. Hakulisen kanssa sopimus sanakirjan toimitustyön suorittamisesta ja Kustannusosakeyhtiö Kiven kanssa sopimus sen kustantamisesta. Toimittajalla on ollut apunaan toimittamisessa yhdistyksen asettama, neljä miestä käsittävä toimituskunta. Tunnetuista syistä, ennen kaikkea sotien mukanaan tuomien häiriöitten vuoksi sanakirja saatiin painettuna julkisuuteen vasta vuoden 1944 lopulla, ja ilmestyi se yhdistyksen B-sarjassa ensimmäisenä numerona nimenään »Suomalais-ruotsalais-saksalainen laki-kielen sanakirja hakemistoinen». Yhdistyksen näin päätökseen viemää suurhanketta avusti lahjoituksin myös Suomen Kulttuurirahasto.

Kuten edellä jo on kerrottu, tehtiin yhdistyksen juhlakokouksessa lokakuun 22 päivänä 1938 lakit. tohtori V. Merikosken aloitteesta päätös »että yhdistys ryhtyy toimiin ajan 1879—1938 käsittävän Suomen lainopillisen kirjallisuuden luettelon aikaansaamiseksi ja huolehtii vastaisuudessa jatkuvasti tähän perusluetteloon liittyvien lisäluetteloiden julkaisemisesta», ja jätettiin asiasta aiheutuvat käytännölliset toimenpiteet yhdistyksen hallituksen huoleksi. Lainopillinen bibliografia-saatettiin rajoittaa ulottumaan vain vuoteen 1879, koska tuona vuonna oli ilmestynyt Mechelin-Pfalerin lainopillinen kirjallisuusluettelo, joka käsitti vuodet 1809—1878. Yhdistyksen hallitus teki päätöksen puheena olevan bibliografian toimitustyön viipymättömästä aloittamisesta, valitsi toimittajaksi lakit. tohtori V. Merikosken ja asetti hänen rinnalleen avuksi toimituskunnan. Työ pantiin alulle ryhtymällä aineiston keräilemiseen ja kokoamiseen, mutta tuskin ehdittiin päästä sanottavasti alkua pitemmälle, kun jo syttyi sota. Se

katkaisi kaiken työskentelyn bibliografian hyväksi. Valitettavan monena vuonna peräkkäin saatiin lukea yhdistyksen vuosikertomuksesta, että bibliografia ei ollut kertomuksen tarkoittamana vuonna ollenkaan ollut työn alaisena »johtuen osaksi sodasta osaksi siitä, että tarpeellinen aineisto, joka sodan johdosta oli pantu talteen, ei ollut ollut käytettävissä.» Olihan Helsingissä säilytetyt kirjastot ja kokoelmat pommitusvaaran vuoksi sodan ajaksi siirretty rauhallisemmille maaseutupaikkakunnille turvaan. Ennenkuin ne sodan tauottua oli ennätetty palauttaa ja järjestää paikoilleen, ei bibliografian toimitustyöhönkään voitu käydä käsiksi. Aika pääsi vierimään aina 1945 vuoden loppupuolelle, ennenkuin olosuhteitten voitiin katsoa sallivan bibliografiatyön jatkamisen. Marraskuun 1 päivänä 1945 hallitus päätti panna työt uudelleen käyntiin ja vuonna 1946 se palkkasi bibliografian toimittajaksi hovioikeudenauskultantti Veikko Reinikaisen ja hänelle kaksi kolme kirjoitusapulaista. Työ rupesikin nopeasti edistymään. Tarpeellista aineistoa kerättiin Helsingin yliopiston ja eduskunnan kirjastoista sekä yliopiston lainopillisesta seminaarikirjastosta. Keräystyön ohella laadittiin tarkastuskortteja yhteensä kolmestatoista yleis- ja erikoisbibliografiasta. Keräystyö saatiin päätökseen joulukuussa 1947, minkä jälkeen oli jäljellä kootun aineiston järjestäminen osaksi kirjoittajain nimien mukaan osaksi systemaattisesti.

Ahustavat suunnitelmat, joitten mukaan bibliografian perusluettelon oli määrä käsittää vuodet 1879—1938 eli 60 vuotta, ovat laajentuneet niin, että sanottu luettelo tuleekin käsittämään kaiken vuoden 1945 loppuun mennessä ilmestyneen kirjallisuuden ja että vastedes ilmestyvät lisäluettelot käsittävät viisivuotiskausia, ensimmäinen lisäluettelo vuodet 1946—1950. Perusluetteloa laadittaessa on otettu huomioon kaikki Suomessa painettu ja ulkomailla ilmestynyt Suomea koskeva lainopillinen kirjallisuus samoin kuin aikakauslehtien artikkelit.

Bibliografian toimittamisessa yhdistyksellä on ollut vaativa urakka. Työn laajuuden kuvaamiseksi mainittakoon, että paperille kirjoitettuja kortteja siinä kertyi noin viisi metriä eli useita kymmeniätuhansia kortteja. Työ kysyi myös suuret määrät rahavaroja, eikä yhdistys jäsenmaksuillaan olisi ajan mittaan kyennyt sen vaatimista taloudellisista uhrauksista selviytymään. Sivistyksellisesti asia oli valtakunnallemme suurimerkityksellinen. Sen arvon tunnusti valtiovalta myöntäessään yhdistyk-

selle tehtävää varten avustusta samoin kuin ne yksityiset ja järjestötkin, jotka samaan tarkoitukseen lahjoittivat yhdistykselle osaksi huomattavia rahasummia ja joista suurimpina lahjoittajina mainittakoon kauppaneuvos Eino Heinonen, Buenos Airesista, ja Werner Söderström Osakeyhtiö. Niillä on bibliografian taloudellinen pohja varmistettu ja sen julkaiseminen painettuna tullut taatuksi. Jos onnetar on suopea, on perusluettelon ilmestyminen painosta kevääseen 1949 mennessä mahdollisuuksien rajoissa. — Samanaikaisesti perusluetteloon kohdistuvan työskentelyn kanssa on suoritettu aineiston järjestelmällistä keräilyä myös ensimmäistä, vuodet 1946—1950 käsittävää lisäluetteloa varten.

Osoittaakseen kunnioitusta sotapolulle jääneen, uskollisen jäsenensä professori Tapio Tarjanteen muistolle yhdistyksen hallitus päätti koota hänen kirjoituksiaan ja lausuntojaan sekä julkaista ne yhdistyksen julkaisusarjassa erityisenä muistojulkaisuna. Teokseen kerättiin osaksi hänen ennen julkaisemattomia osaksi muualla kuin Lakimiehessä ilmenneitä kirjoituksiaan ja lausuntojaan. Se saatiin valmiiksi vuonna 1943 ja otettiin »Kirjoituksia ja lausuntoja» nimisenä yhdistyksen A-sarjaan numerolla 23. — Syksyllä 1947 hallitus otti aloitteen myös helmikuun 19 päivänä 1946 kuolleen professori Rafael Erichin jälkeensä jättämien kirjoitusten painattamiseksi ja julkaisemiseksi. Näitten painokuntoon saattamista varten on yhdistys saanut Werner Söderström Osakeyhtiön kirjallisuussäätiöltä lahjoituksen.

Toimitettuaan jo aikaisemmin eräitä lainopillisten teosten suomennoksia yhdistys oli vuosikokouksessaan vuonna 1920 tehnyt päätöksen, jonka mukaan sen toimesta ja varoilla tultiin julkaisemaan lainopillisia teoksia kahtena eri sarjana, joista toisen nimenä olisi »Suomalaisen Lakimiesten Yhdistyksen suomennoksia» ja toisen »Suomalaisen Lakimiesten Yhdistyksen julkaisuja» ja joista edellinen sarja käsittäisi nimensä mukaisesti suomennoksia ja jälkimmäinen alkuperäisiä teoksia. Kumpaakaan sarjaa ei pääasiallisesti taloudellisen tuen puutteessa päästy edes aloittamaan. Mutta asia ei päässyt unohtumaan ja marraskuun 24 päivänä 1933 pidetyssä kokouksessa lakit. tohtori Kaarlo Kairan aloitteesta ja yhdistyksen hallituksen esityksestä päätettiin ryhtyä panemaan täytäntöön vuoden 1920 päätöstä julkaisemalla »Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen julkaisut» nimistä sarjaa, johon otettaisiin väitöskirjoja, monografioja ja

pitempiä artikkeleita. Päätöksen edellytyksenä kuitenkin oli, että tar-koitukseen vaadittavat rahavarat saatiin käytettäviksi, mistä huolehtimi-nen myös jäi hallituksen toimenpiteiden varaan. Asia meni eteenpäin osaksi omalla painollaankin, sillä julkaisusarjan yleistä etua palveleva merkitys oivallettiin valtiiovallan ja yksityistenkin tahoilla niin, että yh-distykselle myönnettiin avustusta ja annettiin lahjoituksia hankkeen to-teuttamiseksi. Kokouksessa toukokuun 25 päivänä 1934 valtuutettiin yhdistyksen hallitus toimimaan julkaisusarjan toimituskuntana ja valit-semaan sille toimittaja. Tämä toimi uskottiin professori Kairalle, joka sen jälkeen on kiitettävän tarmokkaasti ja menestyksellisesti huolehtinut sarjan toimittamisesta. Sarjassa ilmestyneet teokset jaettiin yhdistyksen kaikille jäsenille ilmaiseksi aina vuoteen 1947 saakka, mutta painatus-kustannusten jatkuneen nousun ja käytettävissä olevien rahavarojen niukkuuden huomioon ottaen yhdistyksen hallitus sanottuna vuonna tou-kokuun 12 päivänä pitämässään kokouksessa päätti, että sarjassa ilmes-tyvät teokset vastedes lähetettiin ainoastaan niille jäsenille, jotka tekivät tilauksen, ja että kustakin sarjan numerosta oli yhdistykselle koituvien kustannusten peittämiseksi perittävä noin 30 prosenttia kirjakauppahin-nasta. Siihenastisessa jakelussa olivat kaikki jäsenet ilmaiseksi saaneet sarjassa numeroilla 1—26 julkaistut teokset. Uutta järjestelmää sovel-lettiin siis numerosta 27 lähtien. Julkaisusarjaan otettujen teosten tekijät eivät ole saaneet työstään tekijäpalkkiota mutta toisaalta he ovat vapautuneet painatuskustannusten suorittamisesta, lukuunottamatta yli-opistollisia väitöskirjoja, joista annettavien viralliskappaleiden painatta-minen tekijän on ollut itsensä kustannettava. Jäsenten maksuitta saa-mien teosten painos nousi rinnan yhdistyksen jäsenluvun kasvamisen kanssa lopulta 2500 kappaleen paikkeille. Tilausjärjestelmän käytäntöön ottaminen alensi painosmäärän 1500—1700 kappaleeseen.

Yksi lainopillinen julkaisusarja ei ajan mittaan voinut tyydyttää tar-vetta. Suomenkieliset teokset lainopin alalta alkoivat tulla yhä lukui-sammiksi eikä yhdistys katsonut niukkojen varojensa riittävän niitten kaikkien ottamiseen julkaisusarjaan ja kustantamiseen. Toisaalta oli tun-nettu suureksi haitaksi, ettei sarjassa ilmestyneistä teoksista ollut voitu maksaa tekijäpalkkiota ja oikeustieteelliset tutkijat siten olivat jääneet taloudellista kannustinta vaille. Sarjaan olikin jäänyt tulematta teoksia;

joista tekijät olivat saaneet tekijäpalkkiota kustannusliikkeiltä tai jotka heidän oli kannattanut kustantaa itse. Kun eräitten teosten, varsinkin oppikirjoiksi aijottujen vastedeskin saatettiin odottaa saavan niin taatun menekin, että niitten kustantaminen muodostuisi taloudellisesti kannattavaksi, johtui yhdistyksen hallitus suunnittelemaan julkaisutoimintansa osittaista uudelleen järjestelyä ja osittaista uusille aloille ulottamista. Sen esittämän ehdotuksen mukaisesti yhdistyksen vuosikokouksessa maaliskuun 13 päivänä 1943 päätettiin ryhtyä julkaisemaan uutta julkaisusarjaa, B-sarjaa, ja ottaa siihen sellaisia suomenkielisiä lainopillisia tutkimuksia, oppikirjoja, tietokirjoja y.m. teoksia, joille voitiin saada kustantaja tai jotka tekijät itse kustansivat. Sarjaan otettavan teoksen paimattamisesta, varastoimisesta ja myynnistä huolehti ja kustansi kustantaja tai tekijä itse ja näitten asiana oli myös sopia tekijäpalkkiosta, mikä kustantajan tuli maksaa. B-sarjankin toimituskuntana oli yhdistyksen hallitus, ja yhdistyksen jäsenillä oli oikeus tilata sarjassa ilmestyvät teokset alennettuun hintaan kuitenkin vain tilauksen tapahtuessa teoksen ilmestymisvaiheessa. Hallitus puolestaan valitsi sarjan toimittajaksi professori Kaarlo Kairan, jonka harteilla oli ollut alkuperäisenkin, nyt A-sarjaksi nimitetyn sarjan toimittamistyö. Alennus, jolla yhdistyksen jäsenet saavat lunastaa B-sarjan teoksia, on suuruudeltaan 25 prosenttia.

Joulukuun 30 päivänä 1941 annetun liikevaihtoverolain 5 §:n säännöksen ansiosta, sen mukaan kuin »tieteellisten julkaisusarjojen ja niihin sisältyvien julkaisujen myynti» on liikevaihtoverosta vapaata, Suomalaisen lakimiesyhdistyksen A- ja B-sarjan teokset on voitu myydä ilman sanottua veroa. Yhdistyksen hallitus onkin evännyt eräitten sellaisten teosten sarjoihin ottamisen, joita ei ole voitu pitää luonteeltaan tieteellisinä.

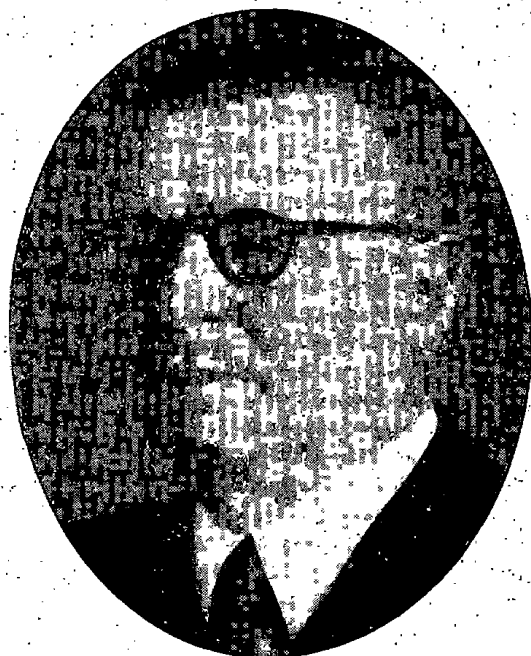
Sekä nykyinen että varsinkin vastainen Suomessa harjoitettava lainopillinen tutkimustyö varmaan saa olla suuressa määrin kiitollinen Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisutoiminnalle, siksi monta merkittävää ja ansiokasta tutkimustyötä on sen välityksellä saatettu asianharrastajain käsiin ja laajempien piirien saataville, joukossa sellaisiakin, jotka ilman yhdistyksen apua ehkä olisivat jääneet julkaisematta. Todisteeksi tästä mainittakoon, että A-sarjan avaamisesta lähtien tähän mennessä kirjoitetuista lainopillisista väitöskirjoista, luvultaan 27, kaikkiaan

17 on julkaistu A-sarjassa ja että suomenkielisistä väitöskirjoista samalta ajalta vain kolme on jäänyt sen ulkopuolelle. Kaikkiin A-sarjan tieteellisiin teoksiin liittyy jollakin suurella sivistyskielellä, tavallisesti saksaksi, mutta myös ranskaksi tai englanniksi laadittu yhdistelmä teoksen pääasiallisesta sisällyksestä. Siten on tahdottu saattaa tulokset, joita Suomessa suoritettu lainopillinen tutkimustyö saavuttaa, tunnetuiksi maamme ulkopuolellakin.

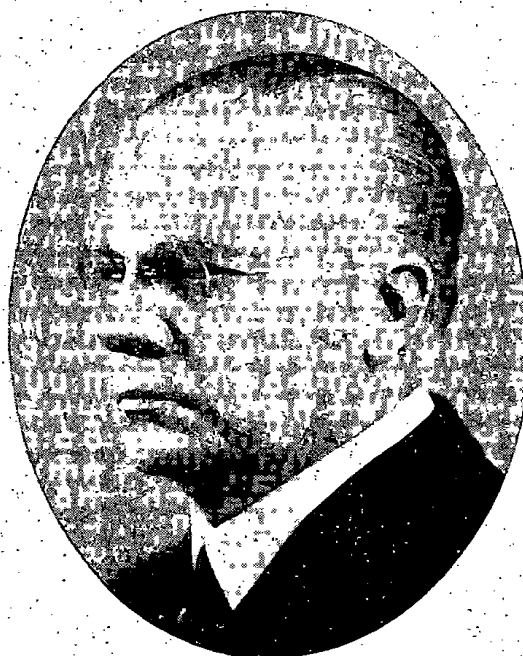
Tähän mennessä on otettu A-sarjaan 32 teosta ja B-sarjaan 30 teosta. Niitten tekijät sekä teosten nimet ja ilmestymisvuosi lueteltakoon seuraavassa; erikseen kummankin sarjan osalta:

A-sarja.

- N:o 1. Tapio Tarjanne: Virkasuhteen lakkaaminen. 1934.
- N:o 2. Huugo Raninen: Fob-lauseke. 1934.
- N:o 3. Y. J. Hakulinen: Kiinteistön luovutuksen muodosta. 1935.
- N:o 4. V. Merikoski: Yhdistymisvapaudesta. 1935.
- N:o 5. Urho Kekkonen: Kunnallinen vaalioikeus. 1936.
- N:o 6. A. R. Heikonen: Perinnönyhteydestä Suomen oikeudessa I. 1936.
- N:o 7. V. Merikoski: Eri vapauden käsite. 1936.
- N:o 8. Arvo Sipilä: Deliktiperusteisen vahingonvastuun teoreettinen rakenne. 1936.
- N:o 9. A. R. Heikonen: Perinnönyhteydestä Suomen oikeudessa II. 1937.
- N:o 10. Huugo Raninen: Vahvistuskirje sopimuksen tekemisessä. 1937.
- N:o 11. Kirjoitelmia 1937: Sisältää: 1. Brynolf Honkasalo: Nulla poena sine lege. 2. V. Merikoski: Vaalilainsäädännön aikamääräykset. 3. Paavo Alkio: Tuomioistuinten velvollisuudesta lähettää ilmoituksia eräistä toimenpiteistään.
- N:o 12. Tauno Tirkkonen: Tuomionpurku. 1937.
- N:o 13. R. Erich: Suomen oikeusasema. 1938.
- N:o 14. Otto Brusiin: Tuomarin harkinta normin puuttuessa. 1938.
- N:o 15. Erik Castrén: Ilmasota I. 1938.
- N:o 16. Ilmo Ollinen: Kiinteistön pakkohuutokaupasta I. 1938.
- N:o 17. V. Merikoski: Valtionapujärjestelmä. 1938.
- N:o 18. Erik Castrén: Ilmasota II. 1939.

J. K. PAASIKIVI

ANTTI TULENHEIMO

KUNNIAJÄSENÄ

IIVAR AHAVA

Puheenjohtaja 1925—1926
Varapuheenjohtaja 1923—1924

U. J. CASTRÉN

Puheenjohtaja 1927—1928

A. K. Ikkala

- N:o 19. Ilmo Ollinen: Kiinteistön pakkohuutokaupasta II. 1939.
- N:o 20. Ilmari Melander: Lapsen huollosta. 1939.
- N:o 21. Paavo Kastari: Eduskunnan hajoitus. 1940.
- N:o 22. Erik Castrén: Valtioiden velvollisuus vastaanottaa kansalaisiaan ja kansalaisuudettomia. 1942.
- N:o 23. Tapio Tarjanne: Kirjoituksia ja lausuntoja. 1943.
- N:o 24. Tauno Suontausta: Valtion alueellisesta puolueettomuudesta. 1944
- N:o 25. Martti Rautiala: Puolisoiden velkasuhteet avioliittolain mukaan I. 1945.
- N:o 26. Inkeri Anttila: Loukatun suostumus oikeudenvastaisuuden poistavana perusteena. 1946.
- N:o 27. Tauno Ellilä: Sivullisen oikeussuojan takeista ulosotossa. 1947.
- N:o 28. Harry Venoja: Takavarikko. 1947.
- N:o 29. Inkeri Anttila: Varsinaisesta epärehellisyysrikoksesta RL 38 luv. 1 §:n mukaan. 1948.
- N:o 30. Niilo Salovaara: Rikoksen yrityksestä erityisesti ns. kelvotonta yritystä silmällä pitäen. 1948.
- N:o 31. Antti Hannikainen: Pidätysoikeuden rakenteesta, silmälläpitäen Suomen voimassaolevaa oikeutta. 1948.
- N:o 32. Olavi Rytkölä: Valtion vakinaisten virkamiesten palkkaus- ja eläkeoikeus. 1948.

B-sarja.

- N:o 1. Y. J. Hakulinen: Suomalais-ruotsalais-saksalainen lakikielen sanakirja. 1944.
- N:o 2. Tauno Tirkkonen: Välimiesmenettely. 1943.
- N:o 3. V. Merikoski: Suomen julkisoikeuden oppikirja I. 1946.
- N:o 4. » » » » II. 1946
- N:o 5. T. M. Kivimäki: Siviilioikeuden yleiset opit pääpiirteissään. 1946.
- N:o 6. Rudolf Beckman: Suomen merioikeus pääpiirteissään. 1945.
- N:o 7. R. A. Wrede: Suomen oikeus- ja yhteiskuntajärjestys. 1945.
- N:o 8. Gunnar Palmgren: Suomen siviilioikeus pääpiirteittäin I. 1945.
- N:o 9. R. A. Wrede: Perintökaaren selityksiä. 1946.
- N:o 10. R. A. Wrede—Bertil Sjöström—Tauno Tirkkonen: Suomen prosessioikeus pääpiirteittäin. 1946.

- N:o 11. Aarne Rekola: Tulo- ja omaisuusverolaki selityksineen. 1947.
 N:o 12. Martti Rautiala: Avioliiton purkaminen. 1946.
 N:o 13. Bertil Sjöström: Muodollisesta prosessinjohtosta. Suomentanut Paavo Alkio. 1948.
 N:o 14. Erik Castrén: Kansainvälinen oikeus. 1947.
 N:o 15. Tauno Suontausta: Yhdistyneet kansakunnat. 1946.
 N:o 16. Gunnar Palmgren: Kauppaoikeutta liikemiehelle. 1946.
 N:o 17. Arvo Sipilä: Suomen työoikeus I. 1947.
 N:o 18. Leche—Hagelberg: Kuulustelut rikosasioissa. 1947..
 N:o 19. Brynolf Honkasalo: Rangaistusten yhdistämisestä ja yhteenlaskemisesta. 1947.
 N:o 20. Martti Kaila: Nuorisorikollisuus. 1946.
 N:o 21. Matthias Calonius: Siviilioikeuden luennot. Suomentanut Edwin Linkomies. 1946.
 N:o 22. A. R. Heikonen: Avoin yhtiö Suomen oikeuden mukaan. 1948.
 N:o 23. Paavo Kastari: Sosialisoinen perustuslaillisista edellytyksistä. 1947.
 N:o 24. Y. J. Hakulinen: Velkakirjalaki siihen liittyvine lakeineen. 1947.
 N:o 25. Tauno Tirkkonen: Suomen rikosprosessioikeus I. 1948.
 N:o 26. Aatos Alanen: Yleinen oikeustiede. 1948.
 N:o 27. T. M. Kivimäki: Kirjailijan, taiteilijan ja tiedemiehen oikeus teokseensa. 1948.
 N:o 28. Brynolf Honkasalo: Suomen rikosoikeus, yleiset opit, ensimmäinen osa. 1948.
 N:o 29. Paavo Alkio: Kihlakunnantuomarin tehtävistä käräjillä. 1948.
 N:o 30. Martti Rautiala: Avioliitto-oikeus. 1948.

Mainittakoon vielä, että Kustannusosakeyhtiö Otava lahjoitti vuoden 1947 lopussa yhdistykselle ne kustantamansa A-sarjan teokset, jotka lahjoituksen tapahtuessa olivat kustantajan tai kirjakauppojen varastoissa.

Hallitus.

Yhdistyksen puheenjohtajina, varapuheenjohtajina tai hallituksen muina jäseninä on yhdistyksen ensimmäisen puolen vuosisadan kestäessä ehtinyt toimia eräitä maamme valtiollisen elämän eturivin miehiä sekä monta

lainoppineina mainetta niittänyttä miestä. Puheenjohtajien sarjan aloittaa kaksi tasavallan presidenttiä. »Suomenmielisten juristien klubissa» piteli puhemiehen nuijaa alkuvuodet 1898—1903 käsissään klubin perustajista sekä ijältään että lakimiehenä vanhin, silloinen hovioikeudenasessori F. E. Svinhufvud, jolle Suomen kansa yli neljännesvuosisataa myöhemmin omisti lempinimen Ukko Pekka. Seuraavat seitsemän vuotta eli vuodet 1904—1910 toimi puheenjohtajana lakit. tohtori K. J. Ståhlberg, perustajajäsenistä viimeksi elänyt, Suomen lakimiesten »grand old man». Hänen puheenjohtajakaudestaan osa lankesi »Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen» alkuajoille. Järjestyksessä kolmantena ja neljäntenä puheenjohtajana ovat olleet professori, sittemmin oikeusneuvos Allan Särkilahti ja lakit. tohtori, sittemmin oikeusneuvos F. O. Lilius; edellinen hoiti tointa kahteen otteeseen vuodet 1911—1913 ja 1923—1924, siis yhteensä viisi vuotta ja Lilius vuodet 1914—1920 eli seitsemän vuoden ajan. Heistä kumpikin on yhdistyksen piirissä suorittamallaan uhrautuvalla ja pitkäaikaisella toiminnalla saapa yhdistyksen historiassa erityisen kiitosmaininnan ja molemmat heidät yhdistys onkin myöhemmin kutsunut kunniajäsenikseen. Vuosina 1921 ja 1922 johti yhdistyksen toimintaa sen hallituksen puheenjohtajana lakit. tohtori, sittemmin yliopiston kansleri Antti Tulenheimo. Niittenkuuden vuoden aikana, jotka sattuvat vuosien 1925 ja 1930 väliin, nuo vuodet mukaanluettuina, oli yhdistyksellä puheenjohtajan paikalla kolme eri miestä, joista kukin vastasi toimesta kaksi vuotta. Hallintoneuvos Iivar Ahavan toimittua siinä vuodet 1925 ja 1926, siirtyi toimi apulaisoikeuskansleri, nyttemmin Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti U. J. Castrénille vuosien 1927 ja 1928 ajaksi, ja häneltä periytyi puheenjohtajan vasara laamanni Anton Kotoselle vuosiksi 1929 ja 1930. Hänen luovuttuaan toimesta viimeksi mainitun vuoden päättyessä alkoi toistaiseksi jatkuva aika-kausi, jona yhdistyksen puheenjohtajan paikkaa ovat pitäneet hallussaan Helsingin yliopiston lainopillisen tiedekunnan professorit. Vuoden 1931 alusta seuraavan vuoden loppuun nähtiin siinä professori Bruno A. Sundström (myöhemmin Salmiala). Senjälkeiset viisi vuotta eli vuodet 1933—1937 istui puheenjohtajan tuolilla professori B. Sjöström. Hänen jälkeensä sai professori Kaarlo Kaira, toimittuaan pitkät ajat varapuheenjohtajana, vuoden 1938 alusta ottaa puheenjohtajan tehtävät hoidettavikseen. Hän jaksoi kokonaista kahdeksan vuotta eli pitemmän ajan kuin kukaan edel-

täjänsä puheenjohtajan paikalta vastata yhdistyksen eri toimialoilla tapahtuvasta työskentelystä. Huolehtien harrastuksella yhdistyksestä ja johtaen määrätietoisesti ja tehokkaasti sen toimintaa talvisodan ja toisen maailmansodan raskaitten aikojenkin läpi, hänellä siirtyessään vuoden 1945 päätyttyä puheenjohtajan edesvastuulliselta paikalta varapuheenjohtajan rauhallisempaan toimeen oli lupa todeta, että yhdistys saattoi merkitä tulopuolelleen hänen »hallitusajaltaan» tuloksia, jotka ovat sitä kauniimpia, kun ne on ollut hankittava ulkonaisesti epäedullisissa olosuhteissa. Ennen muita on tähdennettävä hänen ansioitaan yhdistyksen julkaisutoiminnan elvyttäjänä ja kehittäjänä. Vuoden 1946 alusta on yhdistyksen johto ollut keskittyneenä professori V. Merikosken innokkaiisiin ja aloitekykyisiin käsiin; hän oli neljänä vuonna sitä ennen hallituksen jäsenenä toiminut erittäin aktiivisesti. Ennen häntä on, kuten havaitaan, ollut yksitoista miestä yhdistyksen puheenjohtajana; hänen järjestysnumeronsa on siten 12.

Puolen vuosisadan pituisena ajanjaksona ehtii jo syntyä ja vakiintua perinteitä. Yhdistyksemme tähänastista elämää ajatellen tekisi mieli todeta traditioksi tai ehkä juridisemmin sanottuna maantavaksi, että henkilön, jota yhdistys on kunnioittanut valitsemalla hänet puheenjohtajakseen, täytyy hoitaa tointa ainakin kaksi peräkkäistä vuotta. Tämän minimiajan on näet puheenjohtajana ollut edellä luetelluista kahdestatoista henkilöstä kaikkiaan viisi.

Onko yhdistyksen toiminnan alkuaikoina, sen »Suomenmielisten juristien klubin» aikoina valittu varapuheenjohtajia vai ei, ei ilmene käytettävissä olevista lähteistä. Vasta vuodesta 1905 alkaen, jolloin yhdistys aloitti julkisen toiminnan, ovat varapuheenjohtajaksi valittujen nimet säilyneet tallessa. Ensimmäisenä toimen haltijana mainitaan tohtori F. O. Lilius, jonka varapuheenjohtajakausi käsitti vuodet 1905—1913 eli siis kokonaista yhdeksän vuotta ja joka sen jälkeiset seitsemän vuotta oli, kuten mainittu, puheenjohtajana. Vuosina 1914 ja 1915 toimi varapuheenjohtajana professori Rafael Erich, vuosina 1916—1918 ja 1920 tohtori, sittemmin professori Antti Tulenheimo, vuonna 1919 oikeusneuvos F. A. Pehkonen, vuosina 1921—1922 ja 1925—1928 lakit. tohtori Lauri Cederberg, vuosina 1923 ja 1924 hallintoneuvos Iivar Ahava, vuosina 1929—1930 professori Bruno A. Sundström (Salmiala), vuosina 1931—1932 professori B. Sjöström, vuon-

na 1933 oikeusneuvos Väinö Kannel, vuosina 1934—1937 ja 1946—1947 professori Kaarlo Kaira, joka välivuodet 1938—1945 istui puheenjohtajan tuolilla, viimeksi mainittuina vuosina eli siis 1938—1945 hallintoneuvos Eino J. Alha ja vuoden 1948 alusta professori Aarne Rekola.

Edellä luetelluista kahdestatoista varapuheenjohtajasta kuusi on ylen-
netty varapuheenjohtajan toimesta puheenjohtajan näkyvälle paikalle, ja
ainoastaan yksi heistä, professori Kaarlo Kaira, on puheenjohtajan taa-
kasta vapauduttuaan palannut jälleen varapuheenjohtajan paikalle.

Hallitukseen eli, kuten tätä elintä vuoden 1905 säännöissä kutsuttiin,
toimikuntaan kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ohella muita
jäseniä, vuosien 1905 ja 1919 sääntöjen mukaan viisi, vuoden 1940 sään-
töjen mukaan kuusi. Suomenmielisten juristien klubin aikaiset hallituksen
jäsenten nimet ovat suurimmaksi osaksi päässeet vaipumaan unhotuksiin
saavuttamattomiin. Vuoden 1905 jälkeen ovat hallituksen »muina jäse-
ninä» olleet

protokollasihteeri, sittemmin oikeusneuvos W. Blåfield vuosina 1905—
1906 ja 1923—1925;

lakit. kand. E. Bөөk vuosina 1905—1906;

professori Allan Serlachius vuosina 1905—1910 ja 1914—1918;

hovioikeudenasessori P. E. Svinhufvud vuosina 1905—1906;

lakit. tohtori Onni Talas vuosina 1905—1912;

varatuomari S. Castrén vuonna 1907;

lakit. kand. I. Tavaststjerna vuonna 1907;

lakit. tohtori Rafael Erich vuosina 1908—1913;

lakit. kand. E. W. Walldén vuosina 1908—1911;

lakit. kand. Heimo Helminen vuosina 1908—1912;

senaattori K. J. Ståhlberg vuosina 1911—1919;

lakit. kand., sittemmin tohtori Lauri Cederberg vuosina 1912—1914 ja
1919—1920;

esitelijäsihteeri Hj. Kahelin vuosina 1913—1914;

lakit. tohtori Antti Tulenheimo vuosina 1913—1915 ja 1923—1929;

varatuomari Kaarlo Fröjdman vuosina 1915—1918;

lakit. kand., sittemmin ylitirehtööri Kyösti Haataja vuosina 1915—1922;

lakit. tohtori K. G. Idman vuonna 1916;

senaattori, sittemmin oikeusneuvos F. A. Pehkonen vuosina 1917—1918 ja 1920—1922;

esittelijäsihteeri Niilo A. Mannio vuosina 1919—1922;

lakit. kand. Heikki Borenus vuosina 1919—1922;

oikeussihteeri, sittemmin oikeusneuvos Oiva Huttunen vuosina 1921—1925 ja 1931—1932;

hallitussihteeri O. J. Laurila vuosina 1923—1925;

lakit. kand. T. M. Kivimäki vuosina 1923—1924;

esittelijäneuvos A. E. Rautavaara vuosina 1925—1926;

eduskunnan sihteeri, sittemmin hallintoneuvos Eino J. Ahla vuosina 1926 ja 1935—1937;

varatuomari, sittemmin laamanni Anton Kotonen vuosina 1926—1928 ja 1931—1933;

professori Bruno A. Sundström vuosina 1926—1928 ja 1933—1934;

hallintoneuvos Iivar Ahava vuosina 1927—1935;

oikeussihteeri Lauri Ailio vuosina 1927—1929;

oikeuskansleri, sittemmin Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti U. J. Castrén vuosina 1929—1933;

sotaylituomari, sittemmin oikeusneuvos Eemeli Korpivaara vuosina 1929—1930;

lakit. tohtori, sittemmin professori Tapio Tarjanne vuosina 1930—1941;

professori Bertil Sjöström vuosina 1930 ja 1938—1940;

lakit. tohtori Paavo Kekomäki vuonna 1934;

oikeusneuvos J. Saloheimo vuosina 1934—1935;

oikeussihteeri N. A. Lang vuosina 1935—1936;

oikeusneuvos Yrjö Lehtonen vuosina 1936—1938;

varatuomari Lauri Borenus vuodesta 1936 alkaen;

oikeusneuvos Y. J. Hakulinen vuosina 1938—1945;

lakit. tohtori Paavo Ant-Vuorinen vuosina 1939—1942;

lakit. tohtori, nyttemmin professori Tauno Tirkkonen vuodesta 1941;

pormestari, sittemmin oikeusneuvos V. A. Lumme vuosina 1941—1947;

professori V. Merikoski vuosina 1942—1945;

oikeusneuvosmies, nyttemmin oikeusneuvos Niilo Luukanen vuodesta 1943;

A. K. Ikkala

hallintoneuvos, nyttemmin professori Aarne Rekola vuosina 1946—1947; varatuomari Teuvo Aura vuodesta 1946; professori A. R. Heikonen vuonna 1948; ja hallintoneuvos A. K. Ikkala vuonna 1948.

Virkailijat.

Yhdistyksen sihteerin tointa ovat hoitaneet varatuomari Vilho Selin (Selinheimo) vuosina 1898—1902 ja varatuomari Ivar Groundstroem vuonna 1903, lakit. tohtori Heimo Helminen vuosina 1909—1911, lakit. kand. Lauri Cederberg vuosina 1912—1914, lakit. kand. Kyösti Haataja vuosina 1915—1919, esittelijäsihteeri Niilo A. Mannio vuonna 1920, oikeussihteeri Oiva Huttunen vuosina 1921—1922, hallitussihteeri O. J. Laurila vuosina 1923—1925, eduskunnan sihteeri Eino J. Ahla vuonna 1926, oikeussihteeri Lauri Ailio vuosina 1927—1929, lakit. tohtori Tapio Tarjanne vuosina 1930—1933, lakit. tohtori Paavo Kekomäki vuonna 1934, oikeussihteeri N. A. Lang vuosina 1935—1936 ja varatuomari Lauri Borenius vuosina 1937—1940. Tähän saakka voimassa olleitten sääntöjen mukaan oli yhdistyksen sihteeri ollut otettava hallituksen omasta keskuudesta. Kun vuonna 1940 hyväksytyt säännöt sallivat uskoa sihteerin tehtävät hallitukseen kuulumattomallekin, valitsi yhdistyksen hallitus varatuomari Boreniuksen vetäydyttyä sihteerin toimesta tammikuun 23 päivänä 1941 hänen tilalleen lakit. kand. Reino Kalervo Ellilän hallituksen ulkopuolelta. Hänen ollessa sotapalveluksessa olonsa vuoksi estynyt huolehtimasta sihteerin tehtävistä, valittiin huhtikuun 15 päivänä 1942 sihteeriksi lakit. kand. Teuvo Aura, joka sitten hoiti tointa syksyyn 1946 saakka. Hallituksen kokouksessa lokakuun 10 päivänä 1946 vapautettiin hänet pyynnöstään toimesta ja tilalle valittiin varatuomari Kalle O. Pesonen.

Taloudenhoitajina ovat toimineet lakit. kand. O. Hyyryläinen vuonna 1906, senaatin kanslisti Ivar Groundstroen vuonna 1907, varatuomari Kaarlo Fröjdmann vuosina 1908—1912, lakit. kand. K. V. Holma vuosina 1913—1914, varatuomari Arvo Haveri vuosina 1915—1918, varatuomari M. Kivenoja vuosina 1919—1920, sosialihallituksen asessori Kauno Järvinen alkuvuoden 1921, sotayliluomari Eemeli Korpivaara loppuvuoden 1922 ja vuosina 1923—1928, oikeusneuvos Viljo Sainio vuosina 1929—1931,

varatuomari Lauri Norros vuosina 1932—1938, varatuomari E. I. Lammin-Koskinen vuosina 1939—1945 ja varatuomari Sauli Sipilä vuodesta 1946 alkaen. Unohtamatta kiitollisuuden velkaa kenellekään tässä mainitulle, ansaitsee varatuomari Lammin-Koskinen erityisen tunnustuksen sanan siitä, että hän, joutuessaan vaativana aikana vastaamaan yhdistyksen taloudellisten asiain hoidosta, loi niille suuntaviivat, joilta myöhemmin ei ole tarvinnut suurestikaan poiketa, ja järjesti yhdistyksen kirjanpidon kasvaneita vaatimuksia vastaavalle tasolle.

Yhdistyksen isännän (klubimestarin) tehtäviä hoiti varatuomari E. I. Lammin-Koskinen vuosien 1938—1945 ajan. Vuodesta 1946 alkaen on isäntänä toiminut varatuomari Vilho Teivonen.

Jäsenistö.

Yhdistyksen jäsenten lukumäärä osoittaa vuodesta vuoteen harvoin poikkeuksin miltei keskeytymätöntä nousua, ja eritoten vuodesta 1934 lähtien on jäsenluvun lisääntyminen ollut säännöllistä ja suurin piirtein tasaista. Kun jäsenluku on ainakin jonkinlaisena mittana siitä suosiosta, mitä yhdistys on toiminnallaan kyennyt maan lakimieskunnan keskuudessa saavuttamaan, luetellaan tässä, paitsi kaikkien viimeisten; eräitten muitenkin vuosien jäsenlukuja.

Jäseniä on yhdistykseen kuulunut:

vuonna 1898	40	vuonna 1930	670
» 1905	noin 100	» 1931	685
» 1912	263	» 1932	696
» 1918	380	» 1933	683
» 1922	460	» 1934	693
» 1923	460	» 1935	802
» 1924	539	» 1936	866
» 1925	518	» 1937	1001
» 1926	515	» 1938	1117
» 1927	655	» 1939	1155
» 1928	691	» 1940	1208
» 1929	701	» 1941	1216

A. K. Ikkala

vuonna 1942	1243	vuonna 1945	1573
» 1943	1334	» 1946	1658
» 1944	1389	» 1947	1781

Tarkasteltaessa edellä olevia jäsenlukuja saattaa panna merkille, että vuosina 1928—1934 yhdistyksen kasvaminen oli pysähdyksissä, mutta että vuoden 1934 jälkeen jäsenmäärän lisääntyminen on vuosi vuodelta ollut harvinaisen ripeätä. Kun jäsenten luku kymmenvuotiskautena 1924—1934 kasvoi kaiken kaikkiaan vain 28,5 prosenttia, vastaava lisäys seuraavalla kymmenvuotiskaudella eli vuosina 1934—1944 nousi melko tarkalleen 100 prosenttiin, ja jokseenkin samassa suhteessa on kasvamista todettavissa viimeksi mainitun vuoden jälkeenkin. Vaikuttavimpana tekijänä tähän kasvamisvauhtiin on varmaan ollut se seikka, että edellä puheena ollut yhdistyksen sarjajulkaisutoiminta alkoi vuonna 1934.

Vertailun vuoksi voinee mainita, että yhdistyksemme jäsenluku aina vuoteen 1935 saakka alitti vanhemman veljen Suomen Lainopillisen Yhdistyksen (Juridiska Föreningen i Finland) jäsenmäärän, sivuutti sen sanottuna vuonna ja on sen jälkeen taukoamatta lisännyt etumatkaansa, ollen tätä nykyä maassamme toimivista saman alan yhdistyksistä jäsenluvultaan suurin. Kuluvana vuonna suoritettujen laskelmien mukaan nousee elossa olevien lakimiesten luku maassamme 2770:n paikkeille. Kun yhdistyksemme jäsenluetteloissa toukokuun 1 päivänä 1948 oli 1873 henkeä, kuuluu siten koko lakimieskunnasta jo enemmän kuin kaksi kolmanesta jäsenenä yhdistykseemme. Arvosteltaessa tätä suhdelukua on vielä muistettava, että joukko lainopillisen tutkinnon suorittaneita henkilöitä suorittaa elämäntyötään muilla aloilla kuin lakimiehen toimissa. Paitsi lakimiehille sanan varsinaisessa merkityksessä on yhdistyksen jäsenyyks myönnetty myös joillekuille vanhan kameraalitutkinnon tai ylemmän hallintotutkinnon suorittaneille; heidän lukumääränsä on kuitenkin vähäinen. Erikoista lienee, että jäseniksi on otettu myös yksi lääketieteen ja kirurgian tohtori sekä yksi filosofian tohtori.

Naisten osuus yhdistyksen jäsenistössä on kasvanut hitaasti eikä vieläkään ole suuri. Vuoden 1916 jäsenmäärästä 375:stä oli 2, vuoden 1928 jäsenluvusta 691:stä 7 ja vuoden 1938 jäsenluvusta 1117:stä 13 naista. Vuoden 1947 lopussa oli 1781 jäsenestä naispuolisia 58.

Kunniajäsenet.

Yhdistyksillä on tapana osoittaa kunnioitustaan ansioituneille arvovaltaisille jäsenilleen tai muille yhdistyksen toimialoilla kuuluisuuden saavuttaneille henkilöille kutsumalla heidät kunniajäsenikseen. Yhdistyksellämme on työntekijöittensä joukossa jatkuvasti ollut miehiä, jotka muun arvokkaan kansalaistoiminnan ohella ovat paljon työskennelleet yhdistyksen omikseen ottamien päämäärien hyväksi ja sitä tietä tulleet oikeutetuiksi yhdistyksen myöhempienkin jäsenten kiitollisuuteen ja tunnustukseen. Yhdistyksemme kunniajäsenyys on kuitenkin varattu vain erikoisen merkittävien ansioiden palkinnoiksi. Yhdistyksen 30-vuotiselle toiminnalle omistetussa juhla kokouksessa lokakuun 27 päivänä 1928 silloinen puheenjohtaja oikeuskansleri U. J. Castrén yhdistyksen aiemmin tekemän päätöksen mukaisesti kutsui yhdistyksen ensimmäisiksi kunniajäseniksi valtionhoitaja P. E. Svinhufvudin, presidentti K. J. Ståhlbergin sekä oikeusneuvokset Allan Serlachiuksen ja F. O. Liliuksen. Hehän olivat yhdistyksen neljä ensimmäistä puheenjohtajaa ja tulleet maasamme tunnetuksi mainehikkaina lakimiehinä, ja kaikkien neljän nimet tulevat yhdistyksen ensimmäisten vuosikymmenien historiassa ehtimiseen eri yhteyksissä esille ilmauksena siitä, että heidän asemansa yhdistyksen elämän alkutaipaleen teoissa ja toimissa on ollut merkittävä ja keskeinen.

Ei ehtinyt kulua täyttä kahta kuukautta kerrotusta tapahtumasta, siitä kuin yhdistyksemme kunniajäsenyydellä antoi tunnustuksen sen työ-saroilla uurastaneille, kun kuolema katsoi hyväksi korjata yhden heistä. Ensimmäisenä kunniajäsenistä tuli näet sellainen kutsu oikeusneuvos Liliukselle joulukuun 12 päivänä 1928. Seuraavana oli vuorossa matkamanan majoille oikeusneuvos Allan Särkilahti; se tapahtui joulukuun 10 päivänä 1935. Sodan levottomissa oloissa helmikuun 29 päivänä 1944 ummisti presidentti Svinhufvud silmänsä ikuisen uneen.

Yhdistyksellä oli jäljellä ensimmäisistä kunniajäsenistään yksi, kansalaisten jakamattomasti kunnioittama presidentti Ståhlberg, kun yhdistyksen vuosikokouksessa maaliskuun 8 päivänä 1947 päätettiin uusiksi kunniajäseniksi kutsua kaksi julkisen elämämme eturivin miestä, lakimiehinä ansioituneet Tasavallan presidentti J. K. Paasikivi ja Helsingin yliopiston kansleri Antti Tulenheimo.

Paikallisosastot.

Yhdistyksen toiminta on, lähimpiä perustamisen jälkeisiä vuosia lukuunottamatta, ulottunut ulkopuolelle pääkaupungin, sen varsinaisen kotipaikan ainakin sikäli, että siihen on jäsenenä liittynyt ilahduttavan lukuisasti maaseudulla asuvia ja toimivia lakimiehiä. Kun kuitenkin näiden ja yhdistyksen välillä ei ole luonnollisista syistä voitu pitää yllä jatkuvaa kiinteätä yhteyttä, on kanssakäymisen vilkastuttamiseksi ja elvyttämiseksi havaittu tarpeelliseksi, että jäsenet, milloin heidän numerollinen lukumääränsä jollakin paikkakunnalla on saavuttanut riittävän suuruuden, ovat yhtyneet ja muodostaneet paikallisen järjestön, joka alaosastona on liittynyt Suomalaiseen lakimiesyhdistykseen. Yhdistyksen kaikissa säännöissä vuosilta 1905, 1919 ja 1940 on edellytettykin, että yhdistykseen saattoi kuulua haara- eli, kuten niitä nyt voimassa olevissa säännöissä nimitetään, paikallisosastoja. Osasto on yhdistyksen sääntöjen määräyksen mukaan velvollinen alistamaan omat sääntönsä pääyhdistyksen hyväksyttäväksi ja myös lähettämään sille vuosikertomuksensa. Paikallisosastojen panoksen yhdistyksemme eliminä kuvastamiseksi voidaan mainita, että vuoden 1948 alkupuolella laskettiin 1851 jäsenestä asuvan Helsingissä 939 ja muualla Suomessa 912.

Ensimmäiseksi perustettiin yhdistykselle haaraosasto Viipurin kaupunkiin, sillä sellaisen perustava kokous pidettiin jo maaliskuun 20 päivänä 1907. Saapuvilla oli 17 lakimestä, ja silloin hyväksytyjen sääntöjen mukaan »Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen Viipurin osaston» tarkoituksena oli »olla yhdyssiteenä lakimiesten kesken lainopillisen harastuksen ja laintuntemuksen edistämiseksi suomenkielisillä esitelmillä, keskustelulla ja julkaisuilla». Osaston puheenjohtajina toimivat vuosina 1908—1909 hovioikeudennotaari, sittemmin hovioikeudenasessori Valter Andersin, vuonna 1910 hovioikeudenasessori Edv. Wahlberg ja, hänen muutettuaan samana vuonna paikkakunnalta, hovioikeudenasessori A. E. Andersson. Osaston kokouksissa keskusteltiin jäsenten pitämien esitelmien pohjalla lainopillisista kysymyksistä. Jäsenet suorittivat yhdistykselle jäsenmaksua 10 markkaa vuodessa ja saivat sitä vastaan ilmaiseksi Lakimies-lehden. Vaikka osaston toiminta näyttää alussa olleen melko vireätä — sehän tilasi mm. ulkomaalaisia lainopillisia aikakauslehtiä — ja vaikka esim. vielä vuonna 1911 pidettiin viisi yleistä kokousta,

väheni kuitenkin innostus asiaan myöhemmin ja osaston toiminta tyrehtyi. Onneksi ei osasto vielä päässyt kuolemaan auttamattomasti, sillä se herätettiin unestaan hereille lokakuun 10 päivänä 1927, jolloin pidetyssä kokouksessa 31 lakimiestä päätti uudestaan perustaa »Suomalaisen Lakimiesten Yhdistyksen Viipurin osaston». Sen säännöt hyväksyttiin pääyhdistyksen vuosikokouksessa joulukuun 19 päivänä 1927. Osaston toimintaa johtivat sen jälkeen puheenjohtajana oikeuspormestari V. A. Lumme vuosina 1927—1931, hovioikeudenneuvos, sittemmin varapresidentti Eino Heilimo vuonna 1932, varapresidentti Ilmari Niiranen vuosina 1933—1935 ja siitä lähtien uudelleen varapresidentti Heilimo. Osaston jäsenmäärä oli vuonna 1928 66 jäsentä ja vuonna 1938 88 jäsentä. Talvisodan puhjetua lakkasi osaston toiminta toistaiseksi ja, Viipurin tultua luovutetuksi, lopullisesti. Sen entiset uskolliset jäsenet liittyivät uusilla asuinpaikkakunnillaan paikallisosastojen jäsenten riveihin.

Vanhin nykyään toimivista yhdistyksen paikallisosastoista on Tampereella, jossa toimineiden lakimiesten tiedetään muodostaneen oman järjestön ainakin jo vuonna 1904. Myöhemminkin noin kymmenkunta vuotta vuodesta 1906 alkaen näkyy paikkakunnan lakimiesten yhdistys kokoontuneen. Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen paikallisosastolle laski peruskiven 15 sikäläistä lakimiestä kokouksessa tammikuun 26 päivänä 1928. Jo seuranneen helmikuun 15 päivänä pääyhdistys vahvisti osaston säännöt noudatettaviksi. Näitten sääntöjen tilalle hyväksyttiin osaston kokouksessa maaliskuun 14 päivänä 1941 uudet säännöt, joissa osastolle annettiin nimeksi Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Tampereen osasto ja joille saatiin pääyhdistyksen vahvistus helmikuun 18 päivänä 1942. Osastolla on ollut johdossaan puheenjohtajana oikeuspormestari J. F. Talviala vuosina 1928—1937 ja, hänen siirryttyään paikkakunnalta, hovioikeudenneuvos R. Fahlgren vuodesta 1939 alkaen edelleen. Osastossa on ollut jäseniä vuonna 1928 54, vuonna 1939 59 ja vuonna 1947 87. Kokouksia pidettiin perustamisvuonna ja vuonna 1929 kumpanakin 5, sen jälkeen vähemmän ja vuodesta 1939 lähtien säännöllisesti 2—3 vuosittain. Vuonna 1933 pystytettiin osaston toimesta hautapatsas oikeuspormestari K. W. Waldénin haudalle. Osoittaakseen kunnioitustaan ensimmäiselle pitkäaikaiselle puheenjohtajalleen kihlakunnantuomari Talvialalle, joka

joulukuun 17 päivänä 1944 täytti 60 vuotta, osasto saman joulukuun 8 päivänä pidetyssä kokouksessaan kutsui hänet kunniajäsenekseen.

Oulussakin oli jo vuonna 1906 perustettu paikallinen lakimiesyhdistys, vaikka se näkyy parin vuoden toiminnan jälkeen nukahtaneen. Toukokuun 22 päivänä 1931 piti 21 paikkakunnalla toimivaa lakimiestä kokouksen ja päätti siinä perustaa Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen Oulun osaston, johon voivat liittyä Oulun läänissä toimivat lakimiehet ja joka osasto tuli Helsingissä toimivan Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen haaraosastoksi. Samassa kokouksessa hyväksytyt säännöt saivat vahvistuksen pääyhdistyksen kokouksessa lokakuun 15 päivänä 1931. Kymmenvuotistoimintansa johdosta toukokuun 22 päivänä 1941 pitämässään kokouksessa osasto hyväksyi itselleen uudet säännöt, joiden mukaan osaston nimenä oli Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Oulun osasto. Puheenjohtajan nuijaa ovat osastossa heilutelleet kihlakunnantuomari J. Saloheimo vuonna 1931, varatuomari Arvi Ahmavaara vuonna 1932, kihlakunnantuomari Pekka Turpeinen vuosina 1933—1934, hovioikeudenasesori Väinö Alaviitala vuosina 1935—1940 ja kunnallisormestari H. A. Kannisto vuodesta 1941 lähtien edelleen. Osasto on kokoontunut 1—3 kertaa vuodessa. Perustamisvuonna kuului osastoon 39 jäsentä, jossa määrässä jäsenluku oli myös vuonna 1938. Vaikka vuoden 1946 päättyessä osaston jäsenluetteloista poistettiin Lapin läänin alueella asuvat lakimiehet perustamaansa eri paikallisosastoon kuuluvina, oli Oulun osaston jäsenluku vuoden 1947 päättyessä 45.

Suomalaisen Lakimiesten Yhdistyksen Mikkelin osaston perustaminen tapahtui marraskuun 1 päivänä 1935, ja saman marraskuun 15 päivänä pääyhdistys hyväksyi osaston haaraosastokseen ja vahvisti sen säännöt. Kun osaston kokouksessa joulukuun 18 päivänä 1941 oli hyväksytty osastolle eräinäisissä kohdissa mm. nimen osalta muutetut uudet säännöt, vahvistettiin ne pääyhdistyksen kokouksessa helmikuun 18 päivänä 1942 Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Mikkelin osaston noudatettaviksi. Osastolla on ollut koko olemassaolonsa ajan puheenjohtajanaan sama henkilö, maaherra E. J. Jatkola. Osasto on kokoontunut vuosittain yhteen tai kahteen kokoukseen, vuodesta 1940 lähtien ehkäpä sattumalta niin säännöllisesti, että joka toinen vuosi on ollut yksi ja joka toinen vuosi kaksi ko-

kousta. Jäsenten luku on noussut vuonna 1938 25:een ja vuonna 1947 42:een.

Joulukuun 2 päivänä 1935 perustettiin Kuopion kaupungissa Suomalaisen Lakimiesten Yhdistyksen Kuopion osasto, jonka säännöt vahvistettiin pääyhdistyksen kokouksessa helmikuun 17 päivänä 1939. Osaston joulukuun 20 päivänä 1941 hyväksymät uudet säännöt, joissa muun ohella nimi muutettiin Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Kuopion osastoksi, saivat vahvistuksen pääyhdistyksen kokouksen päätöksellä helmikuun 18 päivänä 1942. Perustamiskokouksessa valittiin osaston puheenjohtajaksi pormestari Rafael Zinck, joka hoiti tointa kuolemaansa toukokuun 23 päivään 1936 saakka, siis vajaan puolisen vuotta. Hänen jälkeensä toimi osaston puheenjohtajana kihlakunnantuomari Eemeli Sulamaa toukokuun 30 päivään 1938 saakka, josta lähtien puheenjohtajan tehtävät ovat olleet kihlakunnantuomari, hovioikeudenasessori N. J. H. Jackin hyvässä hoidossa. Ennen vuotta 1940 osastolla oli keskimäärin kolme kokousta ja sen jälkeen 6—7 kokousta vuodessa. Jäsenten luku oli vuonna 1935 noin 30, vuonna 1940 87 ja vuoden 1947 lopussa 100. Osaston jäsenmäärän kasvamiseen ja toiminnan vilkkauteen vuoden 1939 jälkeen on osaltaan myötävaikuttanut, että Viipurin hovioikeus talvisodan puhjetessa siirtyi Kuopion kaupunkiin ja sai sieltä Itä-Suomen Hovioikeudeksi nimitettynä pysyväisestikin uuden kotipaikan. Osasto järjesti huhtikuun 15 päiväksi 1944 Kuopioon Savon ja Pohjois-Karjalan lakimiesten yhteisen kokouksen saavuttaen hyvän yleisömenestyksen. Asessori Jackin puheenjohtajakautena on osaston toiminta muodostunut sangen tehokkaaksi ja esimerkiksi kelpaavaksi, ja suurin ansiö siitä langennee asessori Jackille.

Jyväskylässä perustettiin helmikuun 15 päivänä 1937 Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen Keski-Suomen osasto, jonka nimi osaston kokouksessa toukokuun 12 päivänä 1941 hyväksymissä ja pääyhdistyksen maaliskuun 18 päivänä 1942 noudatettaviksi vahvistamissa uusissa säännöissä muutettiin Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Keski-Suomen osastoksi. Osaston puheenjohtajina ovat toimineet kihlakunnantuomari Jalmari J. Leskinen vuosina 1937—1943 ja kihlakunnantuomari N. A. Lang vuodesta 1946 alkaen. Pidettyään ensimmäisinä sotavuosina vain yhden kokouksen vuodessa osastolla vuodesta 1943 alkaen on ollut 2—3 kokousta vuo-

sittain; ja jäseniä sillä on ollut vuonna 1940 35 ja vuonna 1947 43. Joulukuun 14 päivänä 1940 tekemänsä päätöksen mukaisesti osasto on kerännyt vapaaehtoisina avustuksina jäseniltään sanottuna ja seuraavana vuonna yhteensä 15.000 markkaa ja tuolla summalla Jyväskylässä syntyneen, viime sodassa kaatuneen hovioikeudenauskultantti Eero Tapani Ristan muiston kunnioittamiseksi avustanut Jyväskylän maalaiskunnassa sijaitsevalle Ukonniemen tilalle perustettuja invaliidikoteja.

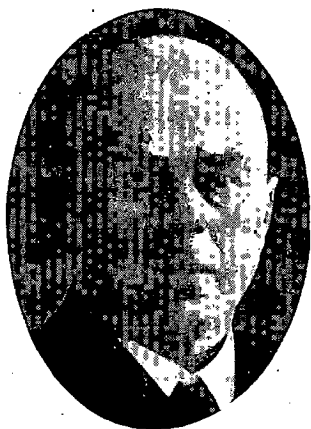
Noin 70 Turussa ja sen ympäristössä asuvaa lakimiestä oli läsnä Turkuun maaliskuun 24 päiväksi 1937 kuulutetussa kokouksessa, kun siinä lausuttiin Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen Turun osaston syntysanat. Silloin hyväksytyt säännöt vahvisti pääyhdistyksen hallitus huhtikuun 16 päivänä 1937. Uudet säännöt, joissa osaston nimi sai muodon Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Turun osasto, hyväksyi osasto kokouksessaan maaliskuun 21 päivänä 1941; ne vahvistettiin noudatettaviksi pääyhdistyksen kokouksessa maaliskuun 18 päivänä 1942. Osaston puheenjohtajan tehtävistä ovat huolehtineet lakit. tohtori A. R. Heikonen vuosina 1937—1938 ja varatuomari Ilmari Kataja vuonna 1939 ja sen jälkeen jatkuvasti. Osaston kokouksia on pidetty sotavuosina 1—2 vuodessa, mutta rauhan palattua useampia vuosittain, vuonna 1946 neljä ja vuonna 1947 viisi kokousta. Jäsenmäärä, joka perustamisvuonna oli noin 90, oli vuonna 1938 107 ja vuoden 1947 lopussa 146. Kymmenvuotisen toimintansa johdosta oli osastolla perustamisensa vuosipäivänä maaliskuun 24 päivänä 1947 juhlakokous. Joulukuussa 1940 pidetyn kokouksen jälkeen osaston jäsenten keskuudessa toimitettiin keräys sodan uhrien hyväksi. Kertyneet varat 6.000 markkaa käytettiin siten, että sodassa kaatuneitten omaisten ja invaliidien avustamiseksi myönnettiin 4.000 markkaa ja osaston erään jäsenen leskelle annettiin joululahjaksi 2.000 markkaa.

Pohjois-Karjalassa asuvien lakimiesten yhdyssiteeksi perustettiin tammikuun 29 päivänä 1938 Suomalaisen lakimiesten Yhdistyksen Joensuun osasto. Sen tammikuun 16 päivänä 1943 pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin uudet säännöt Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Joensuun osastolle, kuten sen nimi nyt tuli kuulumaan, ja pääyhdistys vahvisti ne helmikuun 3 päivänä 1943 noudatettaviksi. Osaston puheenjohtajina ovat olleet kihlakunnantuomari Otto Lyytikäinen vuosina 1938—1939, 1941—

1942 ja 1945, pormestari O. U. Ruutu vuonna 1940, kihlakunnantuomari N. A. Lang vuonna 1943, kihlakunnantuomari Emil Autio vuonna 1946 ja pormestari Ruutu uudelleen vuodesta 1947. Osasto on kokoontunut vuosittain kerran tai kahdesti, lukuun ottamatta joitakin sotavuosia, jolloin kokoukset ovat olojen vuoksi jääneet pitämättä. Vuonna 1938 oli yhdistyksessä 16 jäsentä; vuoden 1947 lopussa oli jäsenten luku 25.

Kajaanissa perustivat yhdistyksen jäsenet helmikuun 3 päivänä 1938 pidetyssä kokouksessa, jossa oli läsnä 9 lakimestä, Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen Kajaanin osaston. Osaston ja pääyhdistyksen välistä suhdetta ei ole saatu sääntöjen mukaiseen järjestykseen yhdistyksen hallituksen kehoituksista huolimatta, vaan osasto on jäänyt epäviralliseksi. Perustavassa kokouksessa sen puheenjohtajaksi valittiin kihlakunnantuomari J. E. Kalha, joka kuitenkin jo vuonna 1940 siirtyi pois paikkakunnalta, ja varapuheenjohtajaksi pormestari Fredrik Hyöky. Vuoteen 1941 mennessä oli osastolla toimintaa, mutta sodan mukanaan tuomissa rauhattomissa oloissa toiminta tyrehtyi ja on sittemmin ollut lamassa. Siihen liittyneiden jäsenten luku vuonna 1941 oli 12.

Jo tammikuussa 1912 olivat Lahden kaupungin ja sen ympäristön lakimiehet perustaneet oman yhdistyksensä, Lahden Lakimiesten Yhdistyksen, johon oli heti liittynyt 23 jäsentä ja jonka puheenjohtajaksi valittiin pormestari O. Lyytikäinen. Tämä yhdistys toimi itsenäisenä liittymättä yhdistyksemme alaosastoksi. Kun yhdistykseen kuului jäseninä sellaisiakin, jotka eivät olleet suorittaneet lainopillista tutkintoa eivätkä siis ilman muuta voineet tulla Suomalaisen lakimiesyhdistyksen jäseniksi, aiheutti kysymys yhdistyksen yhtymisestä yhdistykseemme paikallisosastona neuvotteluja. Niistä selviytyttyä perustettiin joulukuun 20 päivänä 1943 Lahteen Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Lahden osasto perustamiskirjalla, jonka allekirjoitti kymmenen lakimestä. Pääyhdistys vahvisti siihen sisältyvät osaston säännöt helmikuun 2 päivänä 1944 ja marraskuun 14 päivänä 1945 pidetyissä kokouksissaan. Puheenjohtajan tuollilla ovat istuneet oikeuspormestari S. T. Mannermaa vuosina 1943—1945 ja oikeusneuvosmies Aulis Evald Arjama sen jälkeen. Jäsenistöön kuului vuoden 1947 lopussa 37. Kokouksia on osasto pitänyt sodan painajaisesta vapauduttua vuosittain kolme tai neljä.

ANTON KOTONEN

Puheenjohtaja 1929—1930

BRUNO A. SALMIALA

Puheenjohtaja 1931—1932
Varapuheenjohtaja 1929—1930

BERTIL SJÖSTRÖM

Puheenjohtaja 1933—1937
Varapuheenjohtaja 1931—1932

KAARLO KAIRA

Puheenjohtaja 1938—1945
Varapuheenjohtaja 1934—1937 ja 1946—1947

V. K. MERIKOSKI

Puheenjohtaja 1946—

RAFAEL ERICH

Varapuheenjohtaja 1914—1915

Vuosina 1945 ja 1946 laajeni Suomalaisen lakimiesyhdistyksen paikallisosastoverkosto, kumpanakin vuonna kolmella uudella osastolla. Vuonna 1946 perustettujen Hämeenlinnan, Lapin ja Kymenlaakson osastojen sääntöjä ei ole tähän mennessä toimitettu pääyhdistyksen vahvistettaviksi.

Porin kaupungissa maaliskuun 4 päivänä 1945 pidetyssä kokouksessa, johon otti osaa 19 Satakunnassa asuvaa lakimiestä, perustettiin Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Satakunnan osasto. Siinä valittiin osaston puheenjohtajaksi kihlakunnantuomari Helge Tenlén, joka sen jälkeen on toimesta huolehtinut. Osasto on kokoontunut kolmisen kertaa vuodessa; vuoden 1947 varsinainen syyskokous pidettiin Raumalla. Jäseniä liittyi yhdistykseen perustamisvuonna 47, ja oli niitä vuoden 1947 lopussa 50. Pääyhdistys on vahvistanut osastolle hyväksytyt säännöt toukokuun 9 päivänä 1945.

Ainoassa hovioikeuskaupungissa, jossa vielä ei ollut ollut toiminnassa Suomalaisen lakimiesyhdistyksen paikallisosastoa, eli Vaasassa saatiin sellainen aikaan huhtikuun 21 päivänä 1945 pidetyssä kokouksessa 31:n Etelä-Pohjanmaalla asuvan lakimiehen ollessa saapuvilla. Osasto on tarkoitettu Etelä- ja Keski-Pohjanmaan lakimiesten yhdyssiteeksi. Sen puheenjohtajana on toiminut maaherra K. G. R. Ahlbäck. Kokousten luku vuodessa on ollut tavallisesti kolme ja jäseniä osastossa oli 1947 vuoden lopussa 56. Pääyhdistys on vahvistanut osaston säännöt marraskuun 14 päivänä 1945.

Sen johdosta että syksyllä 1944 tehdyn välirauhan seurauksena Lappeenrannasta on muodostumassa uusi keskuspaikka, olivat sikäläiset lakimiehet vuoden 1945 alkupuolelta lähtien suunnitelleet oman paikallisen elimen luomista. Suunnitelmat kehkeytyivät niin, että lokakuun 15 päivänä 1945 pidetyssä kokouksessa saapuvilla olleet kaksitoista lakimiestä perustivat Lappeenrannan, sen ympäristön ja Vuoksenlaakson lakimiesten yhdyssiteeksi Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Lappeenrannan osaston. Silloin hyväksytyille säännöille antoi pääyhdistys vahvistuksen marraskuun 14 päivänä 1945 pitämässään kokouksessa. Osaston puheenjohtajana kantaa vastuuta osastosta varatuomari Toivo Tapanainen. Osasto, jonka jäsenluku ei ole noussut 14 suuremmaksi, on pitänyt vuosittain

neljä tai viisi kokousta. Kesäkuun 1 päivän 1946 kokouksensa osasto oli yhdistänyt Tiuruniemeen ja Imatralla tehtyyn retkeen.

Hämeenlinnassa perustettiin syyskuun 25 päivänä 1946 Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Hämeenlinnan osasto, johon liittyi 27 jäsentä. Osaston puheenjohtajana on hovioikeudenneuvos Yrjö Aslo. Kokouksia pidettiin vuonna 1947 kolme. Kahdessa kokouksessa toimeenpantiin lainopillisia tietokilpailuja, joissa kilpailevina puolina olivat, toisessa valtion ja kaupungin virkamiehet, toisessa valtion virkamiehet ja vapaat juristit. Kilpailijoitten tasaväkisyyttä todistaa, että tuloksena kummallakin kerralla oli tasapeli.

Rovaniemellä syntyi marraskuun 17 päivänä 1946 Lapin läänissä asuvien lakimiesten yhdyssiteeksi Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Lapin osasto puheenjohtajanaan hovioikeudenasessori Kullervo Keravuori. Osastoon, joka piti vuonna 1947 kaksi kokousta, kuului vuoden lopussa 41 jäsentä.

Kotkassa perustettiin joulukuun 14 päivänä 1946 sikäläisten lakimiesten toimesta yhdistyksemme toistaiseksi nuorin paikallisosasto, Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Kymenlaakson osasto. Sen puheenjohtajana on hovioikeudenneuvos Micha Gummerus. Vuoden 1947 aikana oli osastolla kaksi kokousta, ja vuoden lopussa nousi osastoon liittyneiden jäsenten luku 41:een.

Yhdistyksemme hallitus on pyrkinyt pitämään yhteyksiä maaseuduilla toimiviin paikallisosastoihin vilkkaina ja jatkuvasti edistämään suhteiden kehitystä. Tämän yhteistyön organisoimista ja samalla yhdistyksen sääntöjen uudistamista varten asetti hallitus jo tammikuussa 1938 erityisen organisatio- ja sääntöjaoston. Kun ehdotus yhdistyksen uusiksi säännöiksi oli hyväksytty ja saatettu voimaan, hyväksyi yhdistyksen hallitus tammikuun 30 päivänä 1941 paikallisosastojen sääntöjä varten mallin, jonka mukaisiksi paikallisosastot ovat sen jälkeen sääntönsä muovanneet tai laatineet. Yhdistyksestä on myös pyydettyä lähetyksiä paikallisosastojen kokouksiin esitelmöitsijöitä, ja yhdistys on sitoutunut maksamaan näiden matkakustannukset päivärahoineen, kun taas asianomainen paikallisosasto on suorittanut esitelmöitsijälle oleskelusta paikkakunnalla aiheutuvat kustannukset. Täten on pyritty avustamaan paikallisosastoja ja järjestämään yhdistyksen toiminnasta hyötyä Helsingin ulkopuolella asuville jäse-

nille. Erityisesti professori V. Merikosken tultua puheenjohtajaksi on tätä toimintaa tehostettu hänen aloitteittensa pohjalla. Kokouksessaan tammikuun 17 päivänä 1946 hallitus päätti asettaa erityisen toimitsijan, jonka tuli hallituksen puolesta seurata paikallisosastojen toimintaa ja huolehtia esitelmöitsijäin lähettämisestä näiden kokouksiin, ja uskoi tehtävän lakit. tohtori A. R. Heikoselle. Samana keväänä hallitus päätti, että sen toimesta laadittaisiin paikallisosastoille toimikaudeksi kerrallaan lainopillisia keskustelukysymyksiä ja tehtäisiin niihin valmiit alustukset. Tehtävää varten asetetun toimikunnan toimenpiteestä valmistettiin viisi keskustelukysymystä alustuksineen ja toimitettiin syksyllä 1946 paikallisosastojen käytettäväksi. Syksyllä 1947 lähetettiin osastoille kolme uutta valmiiksi alustettua kysymystä. Mainita sopii, että paikallisosastojen taholta on ilmaistu viimeksi puheena olleeseen toimenpiteeseen tyytyväisyyttä. Pääyhdistyksen vuosikokouksen yhteydessä on viime vuosina järjestetty pääyhdistyksen ja paikallisosastojen toimihenkilöiden neuvottelutilaisuuksia, joissa on pohdittu toiminnan yhtenäistytämistä ja tehostamista koskevia kysymyksiä.

Julkisen oikeuden kerho.

Yhdistyksen nykyisin voimassa olevissa säännöissä edellytetään, että yhdistyksen jäsenet voivat keskenään yhteenliittymällä muodostaa harrastuspiirejä. Ennen noitten sääntöjen voimaan tuloakin oli ollut toiminnassa sellainen harrastuspiiri. Helmikuun 4 päivänä 1938 allekirjoittamallaan perustamiskirjalla oli 17 yhdistyksen jäsentä perustanut Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen julkisen oikeuden kerhon ja siinä hyväksynyt neljä pykälää kerhon noudatettaviksi säännöiksi. Sääntöjen mukaan oli kerhon tarkoituksena toimia yhdistyksen piirissä julkisen oikeuden harrastuksen edistämiseksi, ja sen jäsenistön muodostivat perustajat ja ne muut Suomalaisen lakimiesyhdistyksen jäsenet, jotka kerho kutsui jäsenikseen. Kerhon perustamisen hyväksyi yhdistyksen hallitus kokouksessaan saman helmikuun 11 päivänä. Vuoden 1947 lopussa oli kerhon jäsenluku 48. Kerhon puheenjohtajina ovat toimineet professori Tapio Tarjanne vuosina 1938—1941, professori V. Merikoski vuosina 1942—1945 ja hallintoneuvos Matti Aura vuodesta 1946 lähtien. Varapuheenjohtajina

ovat olleet hallintoneuvos Eino J. Ahla vuosina 1938—1944, hallintoneuvos Matti Aura vuonna 1945 ja hallintoneuvos Olavi Honka vuodesta 1946. Kerho on tavannut vuosittain pitää pari kolme kokousta, joissa on pidetty esitelmää, alustettu keskustelukysymyksiä ja annettu selostuksia sekä kuulun johdosta poikkeuksetta aina vilkkaasti keskusteltu. Lisäksi on kokouksen osanottajilla ollut lupa esittää kokouksessa pohdittaviksi käytännössä esiintyneitä kysymyksiä. Aluksi perittiin kerhon jäseniltä pieni vuotuinen maksu kerhon kulujen peittämiseksi mutta myöhemmin kustannukset on maksettu yhdistyksen varoista.

Lahjoitusrahastot.

Yhdistys on vuosien kuluessa saanut vastaanottaa lahjoituksina ja testamentin nojalla rahavaroja määräyksin, että ne tai niiden tuotto on käytettävä johonkin yhdistyksen omaksumaan tarkoitukseen. Täten yhdistyksen hoitoon annetuista rahamääristä on muodostettu rahastoja ja hoidettu niitä yhdistyksen muista varoista erillään. Ensimmäinen sellainen rahasto syntyi, kun laamanni Ferdinand Forsströmin perilliset joulukuun 9 päivänä 1911 päivätyllä lahjakirjalla lahjoittivat yhdistykselle 5000 markkaa suomenkielisen lainopillisen kirjallisuuden edistämiseksi. Tälle rahastolle hyväksyi yhdistys kokouksessa tammikuun 25 päivänä 1912 »ohjesäännön». Ensi kerran jaettiin siitä palkinto yhdistyksen vuosikokouksessa joulukuun 19 päivänä 1913, ja sen sai professori K. J. Ståhlberg teoksensa Suomen Hallinto-oikeus Yleinen osa perusteella. Palkinto olisi voinut nousta aina 600 markan suuruiseksi, mutta palkintolautakunnan esitykseen yhtyen se rajoitettiin 350 markaksi. Samasta rahastosta myönnettiin palkintona saman teoksen toisesta osasta (Sisäasiain hallinto) vuonna 1916 korkein sallittu määrä 400 markkaa.

Ferdinand Forsströmin rahasto ei jäänyt pitkiksi ajoiksi ainoaksi ja yksinäiseksi, yhdistyksen hallussa olevaksi rahastoksi, sillä vielä vuonna 1913 lahjoitettiin yhdistykselle tuomari Emanuel Saloheimon muistoksi 6000 markkaa käytettäväksi yhdistyksen tarkoituserien toteuttamiseen. Tällekin rahastolle hyväksyttiin yhdistyksen kokouksessa »ohjesääntö». Rahaston varoilla palkittiin ensi kerran vuosikokouksessa joulukuun 15 päivänä 1915 professori Allan Serlachiuksen teos Suomen Rikosoikeuden

oppikirja ja professori Rafael Erichin teos Kansainvälinen oikeus, kumpikin 250 markalla.

Vuonna 1917 yhdistykselle annettiin kaksi suurenmoista rahalahjoitusta. Anteliaana kulttuurilahjoittajana tunnettu maanviljelysneuvos Alfred Kordelin antoi yhdistykselle maaliskuun 14 päivänä 1917 tehdyllä lahjakirjalla suomalaisen lainopillisen kirjallisuuden edistämiseksi 100.000 markkaa siten käytettäväksi, että kymmenen vuoden kuluessa 7.000 markkaa oli käytettävä vieraskielisen lakitieteellisen kirjallisuuden suomentamiseen ja 3.000 markkaa pantava korkoa kasvamaan, kunnes lahjoitusrahasto oli kasvanut 50.000 markaksi, jolloin puolet koroista oli annettava palkinnoiksi nuorille tieteenharjoittajille alkuperäisistä suomalaisista lakitieteellisistä teoksista. Rahaston noustua 100.000 markkaan saatiin kaikki korot käyttää sanottuihin tarkoituksiin. Yhdistyksen kirjoissa rahasto kulkee nimellä Alfred Kordelinin kirjallisuusrahasto. Sen säännöt hyväksyi yhdistys toukokuun 29 päivänä 1918.

Kun Alfred Kordelinin testamentti hänen saatuaan marraskuun 7 päivänä 1917 surmansa murhaajan luodista avattiin, havaittiin hänen siinä muistaneen yhdistystä 100.000 markan legaatilla. Sääntöjen mukaan, jotka yhdistys toukokuun 29 päivänä 1918 vahvisti näistä testamenttivaroista muodostetulle Alfred Kordelinin testamenttirahastolle, saatiin sen varoja käyttää, paitsi lainopillisten teosten aikaansaamiseen ja edistämiseen, matka-apurahoiksi, arkistotutkimuksiin ja muihin tarkoituksiin suomalaisen lainopin ja lainopillisen sivistyksen edistämiseksi. »Nämä jalomieliset lahjoitukset — sanotaan Alfred Kordelinin molemmista puheena olleista lahjoituksista yhdistyksen vuosikertomuksessa vuodelta 1917 — jollaista lakimiespiirit saavat vain suhteellisesti harvoin vastaanottaa, antavat yhdistykselle tilaisuuden ryhtyä toimimaan laajemmalla pohjalla kuin tähän saakka ja tuntee yhdistys niitten johdosta suurta kiitollisuutta lahjoittajavainajaa kohtaan».

Yhdistyksen kunniajäsen, joulukuun 12 päivänä 1928 kuollut oikeusneuvos F. O. Lilius oli testamentissaan määrännyt yhdistykselle 100.000 markkaa muodostettavaksi pysyväksi rahastoksi, jonka korot käytettiin avustukseksi yhdistyksen jäsenelle, joka valmistui suorittamaan lakitieteen lisensiaattitutkinnon, ollen tällöin siviilioikeutta tutkiva saava etusijan. Kokouksessa helmikuun 15 päivänä 1929 yhdistys valtuutti halli-

tuksen vahvistamaan varoista muodostettavalle F. O. Liliuksen rahastolle säännöt. Rahastosta jaettiin vuosikokouksessa joulukuun 15 päivänä 1932 ensimmäisen kerran palkinto. Se lankesi 6.000 markan suuruisena lakit. kand. A. R. Heikoselle.

Kun yhdistyksen toinen kunniajäsen oikeusneuvos Allan Särkilahti oli joulukuun 10 päivänä 1935 matkannut manan majoille, yhdistys päätti hänen muistonsa kunnioittamiseksi perustaa erityisen rahaston ja koota siihen lahjoitusvaroja. Siihen karttui lahjoituksina kaikkiaan enemmän kuin 25.000 markkaa, minkä jälkeen yhdistys omista varoistaan siirsi rahastoon niin paljon, että sen pääoma kohosi 40.000 markkaan. Yhdistyksen vuosikokouksessa joulukuun 17 päivänä 1936 vahvistettujen Allan Särkilahden muistorahaston sääntöjen mukaan oli, sittenkuin rahaston pääoma oli kasvanut 100.000 markaksi, sen korkovaroja käytettävä Laki-miehen julkaisemisesta johtuviin menoihin ja palkkioiksi siinä julkaistuista kirjoituksista. Toistaiseksi rahaston varoista ei ole voitu mitään suorittaa.

Joulukuun 11 päivänä 1936 kuollut pankinjohtaja Birger Wegelius ja hänen vaimonsa Edit Vilhelmina Wegelius olivat saman joulukuun 3 päivänä päivätyssä jälkisäädöksessä määränneet yhdistykselle 75.000 markkaa »Pankinjohtaja Birger Wegeliuksen rahaston» muodostamista varten, jonka koroista tai tuotosta oli kolmannes lisättävä pääomaan ja 2/3 käytettävä joka toinen vuosi, mieluummin jakamatta yhtenä eränä, jollekulle nuorelle tieteen harjoittajalle, joka oli yhdistyksen jäsen, annettavaksi palkinnoksi julkaisusta etusijassa kauppaoikeuden alalta tai avustukseksi ulkomaille tehtävää opintomatkaa varten etupäässä kauppaoikeuden tutkimista varten. 40-vuotisjuhlakokouksessaan lokakuun 22 päivänä 1938 yhdistys hyväksyi puheena olevan rahaston säännöt. Tämänkin rahaston pääoma ja korot on toistaiseksi pysytetty koskemattomina.

Joulukuun 4 päivänä 1944 päivätyllä lahjakirjalla oli laamanni Karl Alexander Johannes Brunou luovuttanut yhdistykselle 220 Kansallis-Osake-Pankin osaketta. Lahjoituksesta oli muodostettava rahasto, jonka tuotto saatiin käyttää yhdistyksen tarkoituserien edistämiseksi sen hallituksen harkinnan mukaan. Rahastosta suoritti hallitus vuonna 1947 korvauksena lakikirjan tekijänoikeutta koskevasta lausunnosta 10.000 markkaa. Laamanni Brunoun kuoltua joulukuun 10 päivänä 1947 saatiin tietää

hänen vielä testamentissaan muistaneen yhdistystämme määräämällä sille legaattina edellä mainittuja osakkeita 100.000 markan arvosta.

Yllä lueteltujen yhdistyksen hoidettaviksi uskottujen rahastojen tuolla on yhdistys voinut merkittäväällä tavalla avustaa lainopillista kirjallisuutta ja edistää tutkimustyötä lakitieteen eri aloilla. Palkintoina julkaistuista kirjoista ja kirjoituksista se on vuosien 1913—1917 aikana jakanut käytettävissä olevien tietojen mukaan kaikkiaan 222.950 markkaa, siitä runsaat kolme neljännestä Alfred Kordelinin nimeä kantavista rahastoista. Suurin palkinto, mikä yhdelle henkilölle on voitu rahastojen varoista jakaa, on ollut vuosikymmenenä 1920—1929 4.000 markkaa, vuosikymmenenä 1930—1939 4.500 markkaa ja vuosina 1940—1947 7.000 markkaa. On vain valittaen pantava merkille, että sodan jäljissä kulkenut inflatio on syövyttänyt yhdistyksen hoidossa olevia rahastojakin kuten sivistyksellisiä rahastoja yleensä ja kaventanut niitten todellisen pääoman murtoosaan sodanedellisistä määristä. Palkinnot, joita nykyisin voidaan rahastoista jakaa tutkijoille ja tieteenharjoittajille, edustavat näille realiselta arvoltaan tuntuvasti vähemmän kuin mitä ennen inflation vauhtiin pääsyä oli laita. Kun muistaa, että Laamanni Ferdinand Forsströmin ja Tuomari Emanuel Saloheimon rahastojen sekä melkoiselta osalta Alfred Kordelinin molempien rahastojen sijoitukset ovat joutuneet läpikäymään kaksi tuhoisaa inflatiokautta, joissa molemmissa niitten taloudellista voimaa on pala palalta murrettu, ja että kolmen muun yhdistyksemme hoitaman rahaston varat ovat valtaosaltaan hukkuneet toisen maailmansodan inflatiopyörteisiin, tajuaa yhdistyksen tai oikeammin maamme lakitieteellisen viljelyksen tässä suhteessa kärsimien tappioitten raskauden. Jos kahdesta ensiksi mainitusta rahastosta jaettiin ennen vuotta 1920 palkintoina koko teoksen kirjoittamisesta ja julkaisemisesta 300—500 markkaa, tämä rahamäärä, niin pieneltä kuin se meistä toisenarvoiseen rahaan tottuneista tuntuukin, kykeni silloisissa oloissa tekemään saajansa onnelliseksi, mutta kaksikaan kertaa suurempi palkinto, jollainen vuotuinen apuraha kummastakin rahastosta niitten nykyisen pääoman turvin voisi olla myönnettävissä, ei enää meidän päivinämme voi olla kirjoittajalle suurenakaan kannustimena hänen ponnisteluissaan tieteen ohdakkeisilla saroilla.

Osoittaaksemme, miten rahastoissa olevat varat ovat kehittyneet viimekuluneiden kymmenen vuoden aikana, mainitsemme tässä niitten pääomien suuruuden sekä vuoden 1938 että vuoden 1947 lopussa.

	31/12 1938	31/12 1947
Laamanni Ferdinand Forsströmin rahasto	14.551: 20	21.575: —
Tuomari Emanuel Saloheimon rahasto	16.177: 80	23.996: 50
Alfred Kordelinin kirjallisuusrahasto	184.367: 40	221.254: 85
Alfred Kordelinin testamenttirahasto	115.663: 20	171.696: —
F. O. Liliuksen rahasto	114.275: 75	183.491: 55
Allan Särkilahden rahasto	44.355: 35	70.311: 30
Pankinjohtaja Birger Wegeliuksen rahasto	76.616: 65	114.852: —
Laamanni K. A. Brunoun rahasto		98.329: —
	<u>566.007: 35</u>	<u>905.506: 20</u>

Viimeisten kymmenen vuoden aikana on yhdistys jakamiinsa tekijäpalkintoihin käyttänyt pääasiassa Alfred Kordelinin kirjallisuusrahaston vuosituloja. Niitten ohella on palkintoihin otettu jonkin verran varoja Alfred Kordelinin testamenttirahastosta ja F. O. Liliuksen rahastosta sekä edellä mainittu 10.000 markan erä laamanni K. A. Brunoun rahastosta. Yleensä ei jaettaviksi ole otettu näittenkään rahastojen kaikkia vuotuisia korkoja tai osinkoja vaan on osa niistä jätetty pääoman vahvistukseksi. Muitten kuin juuri mainittujen rahastojen pääomia on yli kymmenen vuoden aikana kartutettu niitten kaikilla vuotuisilla tuotoilla. Rahastojen varoilla osti yhdistys valtion liikkeelle laskemia obligatioita vuonna 1939 puolustuslaina- ja vuonna 1940 jälleenrakennuslainaobligatioita, kumpiakin 100.000 markan arvosta. Paitsi niihin on rahastojen varoja nykyisin sijoitettuina myös kunnan obligatioihin sekä eräisiin osakkeisiin. — Rahastoille hyväsytyt säännöt on painettu Lakimiehen vuoden 1940 vuosikertaan sivuille 402—409.

Yhdistyksen talous.

Näistä vuotuisista tuloista, joita yhdistyksellä on ollut, ovat pääosan säännöllisesti muodostaneet ja yhäti muodostavat jäsenten suorittamat vuosimaksut. Ennen vuotta 1939 supistuivat yhtiön tulot käytännöllisi-

sesti katsoen yksistään jäsenmaksuihin, mutta sanotusta vuodesta lähtien rupeavat valtionavustukset ja lahjoitukset yhdistyksen tilinpäätöksissä edustamaan tosin määriltään vaihtelevia, mutta vuosittain toistuvia tuloneriä. Jäsenmaksun määrä on askel askeleelta kohonnut, ollen yhdistyksen perustamisen aikaan 5 markkaa, vuonna 1920 20 markkaa, vuonna 1928 ja sen molemmin puolin 60 markkaa, vuonna 1935 75 markkaa ja vuonna 1937 80 markkaa. Vuosilta 1938—1943 kannettiin jäsenmaksuna 100 markkaa, vuosilta 1944—1945 125 markkaa, vuosilta 1946—1947 250 markkaa sekä vuodelta 1948 350 markkaa. Valtiolta sai yhdistys, ellei oteta lukuun Lakimieslehden julkaisemista varten vuosina 1908—1910 saatua apurahaa, ensi kerran huomattavan avustuksen vuonna 1929, jolloin sille raha-arpajaisten voittovaroista myönnettiin 50.000 markkaa käytettäväksi suomenkielisen lainopillisen kirjallisuuden toimittamiseen ja kustantamiseen; vasta vuoden 1939 aikana tuli tämän avustuksen loppuerä käytetyksi.

Yhdistyksen taloudellisen aseman valaisemiseksi julkaistaan tässä alempana viimeisinä kymmenenä vuotena tehdyistä tilinpäätöksistä poimittuja tietoja yhdistyksen tulostaseista, jättämällä aikaisemmin luetellut rahastot tuloiheen ja menoineen sivuun. Tulopuolelta mainitaan erikseen jäsenmaksut, valtionavustukset, lahjoitukset, korko- ja osinkotulot sekä tulojen yhteissumma.

	Jäsenmaksuja	Valtionavust.	Lahjoituksia	Korko- ja osinkotulot	Tuloja kaikkiaan
1938	16.470:—	—:—	—:—	31.784:55	48.254:55
1939	119.920:—	71.000:—	33.000:—	7.521:70	294.325:45
1940	114.300:—	27.500:—	2.000:—	5.630:45	190.265:45
1941	120.600:—	73.000:—	40.000:—	9.795:30	310.422:05
1942	121.600:—	77.250:—	5.000:—	11.363:55	277.576:55
1943	134.725:—	101.000:—	—:—	13.498:40	340.289:40
1944	169.525:—	145.000:—	75.000:—	15.355:75	451.462:50
1945	196.650:—	111.000:—	45.000:—	17.592:80	715.586:30
1946	413.615:—	172.000:—	187.500:—	15.555:60	1037.291:10
1947	422.650:—	250.000:—	20.000:—	14.564:—	1433.556:50

Yhdistyksen kassaan kertyvistä varoista on valtion avustuksiin ja yksityisten testamenttivaroihin ja lahjoituksiin useimmiten liitetty ehto, että ne

on käytettävä johonkin määrättyyn tarkoitukseen. Samaten on yksinomaan sotakummilasten avustamiseen varattu ne rahavarat, jotka sitä varten on jäseniltä peritty. Yhtäläisesti on ollut määrä julkaisujen myynnistä tai niistä muutoin kertyvillä tuloilla peittää julkaisutoiminnan aiheuttamia kustannuksia. Muut tulot, kuten jäsenmaksut sekä korko- ja osinkotulot sen sijaan eivät ole tällä tavoin sidottuja vaan ovat yhdistyksen käytettävissä minkä sen tarkoitusperän hyväksi tahansa; ne onkin viety yhdistyksen kirjanpidossa käyttövarojen tilille.

Tulostaseitten menopuolen tarkastelu osoittaa, että vuosi vuodelta ovat suurimmat menot yhdistykselle aiheutuneet julkaisutoiminnasta, Lakimiehen ja lainopillisen kirjallisuuden julkaisemisesta. Viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikaisten tilinpäätösten mukaan ovat yhdistyksen menot julkaisutoiminnasta ja yleiskulut vuosittain vaihdelleet seuraavasti:

	Julkaisu- toiminnasta	Yleis- kulut
1938	—: —	22.836: 40
1939	243.470: 50	19.406: 75
1940	188.041: 75	20.620: 85
1941	161.789: 80	43.093: 35
1942	122.310: 35	48.153: 68
1943	185.339: 75	67.703: 30
1944	238.533: 85	51.167: 15
1945	527.104: 15	140.158: 65
1946	577.735: 35	342.963: 95
1947	1131.498: 50	301.933: —

Vuonna 1946, jäsenmaksun tultua edelliseen vuoteen verrattuna kaksinkertaistetuksi, voitiin edellisenä vuonna hankittujen arvopapereitten arvosta poistaa yhteensä 149.333 markkaa 40 penniä.

Yhdistyksen vuotuisista omaisuustaseista käy myös selville, miten sen varat, joista, kuten aikaisemmin on mainittu, osa on ollut määrätarkoitukseen sidottua osa taas vapaita käyttövaroja, ovat eräin poikkeuksin vuosi vuodelta kasvaneet. Viimeisten kymmenen vuoden aikana ovat yhdistyksen varat olleet:

A. K. Ikkala

1938	122.213: 78
1939	143.661: 98
1940	160.264: 83
1941	230.853: 73
1942	311.866: 25
1943	358.812: 60
1944	480.274: 10
1945	488.472: 60
1946	569.479: 40
1947	360.895: 90

Kuten aikaisemmin on kerrottu, päätti yhdistyksemme vuonna 1941 osallistua n.s. sotakummiliikkeeseen keräämällä jäseniltään jäsenmaksun yhteydessä vapaaehtoisen lisämaksun ja avustamalla siten saaduilla varoilla sotaorpoja. Varojen keräystä jatkettiin vuosina 1941—1946, minkä jälkeen se lopetettiin. Avustuksia suoritettiin samoina vuosina ja vielä vuonna 1947. Kaikkiaan saatiin tarkoitukseen noina vuosina rahaa 252.785 markkaa ja maksettiin avustuksina 253.510 markkaa. Yhdistys, joka vuonna 1941 oli omista varoistaan siirtänyt sotakummitilille 5.000 markkaa, lahjoitti vuoden 1948 tilillä olevat jäännösvarat Suomen Lakimiesliitolle liitettäväksi sen huoltorahastoon ja käytettäväksi kuten rahaston muitakin varoja vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien lakimiesten perheiden avustamiseen.

Muuta toimintaa.

Lienee syytä mainita, että kun yhdistyksen joulukuun 16 päivänä 1938 pidetyssä vuosikokouksessa lakit. tohtori V. Merikoski oli alustanut kysymyksen asetuskokoelman käyttämisen yksinkertaistamisesta ja hallitus valtuutettiin tekemään oikeusministeriölle asiaa koskeva esitys, hallitus seuranneen tammikuun 4 päivälle päivätyssä, sanotulle ministeriölle toimitetussa kirjoituksessa ehdotti sellaisen tavan käytäntöön ottamista, että laeissa, asetuksissa, valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksissä ja muissa virallisissa asiakirjoissa viitattaessa aikaisempiin lakeihin, asetuksiin ym. mainittaisiin myös asetuskokoleman numero, jollainen viittaustapa todennäköisesti pääsisi käytännössä pian vallalle, jos se omaksuttaisiin valtio-

neuvostossa ja jos eduskunnan tarkistajat ja lainvalmistelukunta ryhtyisivät sitä noudattamaan. Aloite johti myönteiseen tulokseen, sillä ehdotettua menetelmää käytännössä jo yleisesti toteutetaan.

Lopuksi tulkoon vielä kerrotuksi, että oikeusneuvos Allan Särkilahden kuoleman jälkeen, joka vainaja elämänsä aikana on monilla tavoin piirtänyt nimensä yhdistyksen aikakauskirjoihin, hänen kuolinpesänsä lahjoitti yhdistykselle hänen lainopillisen kirjastonsa. Sitä säilytetään Helsingin yliopiston lainopillisen seminaarikirjaston osana.

Yhdistyksellämme on ollut läheiset suhteet vuonna 1935 perustettuun, jäsenmäärältään eritoten viimeisten vuosien kuluessa ripeästi kasvaneeseen Lainopin ylioppilaiden yhdistys Pykälä ry:een. Tätä yhdistystä yhdistyksemme on avustanut sekä rahallisesti että myös siten, että sen jäsenten on sallittu tilata Lakimies-lehteä alennetulla hinnalla ja heille myönnetty samallinen oikeus eräitten sarjajulkaisujen ostamiseen kuin yhdistyksen omillekin jäsenille. Myöskin on lahjoituksin kartutettu sen kirjastoa.

— — —

Fyysillisen ihmisen kannalta 50 vuotta on pitkä ajanjakso, sillä sen puitteisiinhan mahtuu miltei ihmisen keskimääräinen elämänpituus. Yhdistykset ja yleensäkin juridiset henkilöt eivät ole kytketyt ihmishenkilöihin tai edes ihmissukupolviin eikä niitten elämää olekaan pakko puseruttaa ihmisen lyhyeen elonaikaan. Yhdistyksiä voidaan perustaa ja on perustettu palvelemaan sellaisia tarkoituseriä, jotka eivät pysähdy kässillä olevaan nykyisyyteen vaan tähtäävät sen yli tulevaisuuteen. Tiedoisesti tai tiedottomasti lähdetään tällöin edellytyksestä, että sukupolvi toisensa jälkeen tulisi työskentelemään noitten tarkoituserien palveluksessa. Kysymys siitä, täyttykö yhdistyksen perustajien tämä aikomus, toisin sanoen kykeneekö yhdistys vuosikymmenen toisensa perään keräämään jäsenistöönä henkilöitä, jotka tekevät työtä yhdessä yhdistyksen tarkoituserät silmämääränään, voidaan vaihtaa kysymykseksi, ovatko yhdistyksen päämäärät senlaatuksia, että ne ovat omansa innoittamaan alati uusia yksilöjoukkoja työskentelemään yhdistyksen piirissä; lisäkysymyksenä saatetaan tiedustella, vastaavatko saadut tulokset osapuulleenkaan yhdistyksessä niihin pantua työtä ja vaivaa. Katsauksemme Suomalaisen lakimiesyhdistyksen toimintaan sen viitenä ensimmäisenä vuosi-

kymmenenä oikeuttanee päättelemään, että yhdistykselle asetetut päämäärät ovat alusta pitäen olleet aktualiset ja elävät ja että yhdistys ne tunnuskinaan on kyennyt kokoamaan riveihinsä lakimiehiä jokaisella vuosikymmenellä lukuisammin kuin edellisellä. Yhdistyksemme tarkoitukset ovat säilyttäneet läpi menneiden vuosikymmenien elinvoimaisuutensa. Voisi kenties sanoa, että niiden merkitys kunkin yksityisen jäsenen kohdalla on vasta ajan kiitävien tapahtumien valossa selventynyt. Katsoksestamme havaittaneen myös, että yhdistyksen eri toimintaloikoilla suoritetusta työskentelystä on saatu tuloksia, osaksi niin merkittäviä, että yhdistyksellä saattaa olla aihetta ylpeilyynkin.

Lokakuun 28 päivänä 1948 yhdistyksemme siirtyy elämänsä toiseen viisikymmenvuotiskauteen. Sivuutamme sinä päivänä menneisyyteen painuvan ensimmäisen ja nousevan uuden aikakauden välisen rajan vakain luottamuksin, että se lupaavissa merkeissä tapahtuva työ, josta edellä on kerrottu, ei katkea vaan että taajat jäsenrivit vastakin tulevat tekemään epäitsekästä työtä yhdistyksen tarkoitusprien toteuttamiseksi, niiden samojen, joita yhdistys tähänkin saakka on pitänyt tavoitteinaan, sekä niiden uusien, jotka se vastaisuudessa olojen muuttuessa entisen ohella ehkä on itselleen omaksuva. Toivomuksenamme on, että sen työn hedelminä tuonnempanakin voidaan korjata niin käytännöllistä lain sovellutusta kuin lakitieteellistä tutkimustakin hyödyttäviä tuloksia, ja olemme vakuuttuneita, että yhdistyksen työmailla saavutetut tulokset ja edistysaskeleet, olivatpa ne suurempia tai pienempiä, koituvat välittömästi tai välillisesti maamme henkisen viljelyksen hyväksi sekä rakkaan isänmaamme parhaaksi.